

РІК XLVIII, Ч. 9

ЖОВТЕНЬ — 1991 — OCTOBER

№. 9 VOL. XLVIII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVIII, Ч. 9 ЖОВТЕНЬ — 1991 — OCTOBER No. 9 VOL. XLVIII

ЗМІСТ

Акт проголошення незалежності України	1
Іван Мірчук. Призначення нації	2
Василь Симоненко. Чую	3
Марта Богачевська-Хом'як. Чи жінки мають історію, і чи може вивчення історії жінок дещо розповісти про Україну?	5
Іван Гончар. Доля на рушникові	8
Вячеслав Рисцов. Рушник	10
Роман Іваничук. Порвана фотографія	11
Вісті з централі	12
Іванна Рожанковська. Пам'яті д-ра Богдана Цимбалістого	13
Богдан Цимбалістий. <i>Голоси читачів:</i> В обороні Союзу Українок	14
Любомира. Молодь і релігійність	16
Our Life	
Lubov Drashevska. Olena Pchilka — Star of Ukrainian Rebirth	17
Fashion and Fun... ..	20
Martha Bohachevska-Chomlak. Women and the Understanding of Eastern Europe	21
Христя Навроцька. Наше Харчування	24
Дописи Округ і Відділів	25
Пожертви	28
Нашим дітям	34
Загальні збори Відділів	36

На обкладинці: Київ, 1991 рік
On the cover: Kyiv, 1991

Редактор — Ірена Чабан
Редактор англомовної частини — Марта Бачинська
Мовна редакція — Роман Юревич
Адміністратор — Наталія Дума

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинець
Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)
Іванна Ратич
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська
Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)
Тамара Стадниченко-Корнілісон

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак — голова
Іванна Ратич — 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко — 2-га заступниця голови для справ організаційних

Лідія Гладка — 3-тя заступниця голови для справ культури

Марта Хом'як — 4-та заступниця голови для справ зв'язків

Ірина Чайківська — протоколярна секретарка
Марія Томоруг — кореспонденційна секретарка
Розалія Полчій — англомовна секретарка
Рома Шуган — скарбничка
Марта Данилюк — фінансова секретарка
Ірина Куровицька — вільний член
Лідія Білоус — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак — музейно-мистецька
Ольга Тритяк — виховна
Ліда Черник — суспільної опіки
Анна Кравчук — стипендій
Христя Навроцька — пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина — Дітройт
Марія Одежинська — Філадельфія
Надія Савчук — Нью-Йорк
Марія Крамарчук — Північний Нью-Йорк
Тат'яна Рішко — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Анастасія Хариш — Чикаго
Валентина Чудовська — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська — голова
Лідія Дяченко — член
Тайса Турянська — член
Надя Бігун — заступниця
Лідія Фіцалович — заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

РЕДАКЦІЯ / АДМІНІСТРАЦІЯ

108 Second Avenue

New York, NY 10003

(212) 533-4646

Редакція: (212) 674-5508

Fax: (212) 254-2672

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 Second Avenue

New York, NY 10003

(212) 228-0110

Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W24HG
England

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug.
by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
108 Second Avenue, New York, NY 10003.

ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to
"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною у зв'язку з державним переворотом в СРСР 19-го серпня 1991 року,

— продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,

— виходячи з права нації на самовизначення, передбаченого статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами та

— здійснюючи Деклярацію про державний суверенітет України, Верховна Рада урочисто проголошує

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

та

СТВОРЕННЯ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ — УКРАЇНИ

Територія України є неподільною і недоторканою. Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України. Цей акт набуває чинності з моменту його схвалення.

Верховна Рада України

24-го серпня 1991 року

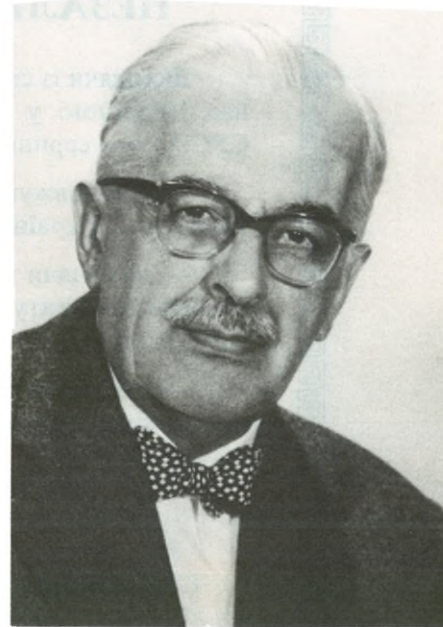
ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІЇ

Друкуємо статтю, написану в 1956 р., автором якої є д-р Іван Мірчук — філософ та історик української культури. Сподіваємося, що з уваги на сучасні події у Східній Європі нашим читачам буде цікаво ознайомитися з думками видатного вченого про культуру і цивілізацію та його погляди на роль України в будові нового порядку Європи.

"І в поті чола будеш їсти твій хліб" — немає і не було прокляття старшого над це, тому що визначувало воно наперед не тільки долю одиниць, до яких було звернене, але рівночасно охоплювало майбутнє існування всіх грядущих поколінь, усього людського роду.

Одночасно, однак, не було і не буде в історії людства присуду, який би приніс йому більше щастя та більше користі. Ціла наша творчість на кожному полі, наша культура й цивілізація виростили й розвивалися у цій тяжкій мозольній праці, коли приходилось людині дійсно в поті чола перемінювати твердий камінь у хліб насущний. Термін і поняття культури вийшли з латинського слова: "коло, копере, колуі, култум", значить із управи ріллі, бо всяка культура почалась із переходом до плянованого оброблювання землі і до сталого осідку людини. З розвитком духовного життя постає мимоволі змагання людини не піддаватись без опору силам природи, а навпаки — поставити їх на службу власним потребам. В цей спосіб поняття культури підлягає повільній, але основній зміні і переходить у поняття цивілізації, яке, вийшовши щоправда зі спільного джерела тяжкої фізичної праці, в процесі дальшого розвитку займає до культури протилежне становище.

Суть і значення цивілізації лежать головню в цьому, що чоловік як Прометей прикований до законів природи і свідомий повної залежності від них, старається силою волі та інтелекту зірвати ці окови і прийти до влади над цим елементом, що був дотепер його гнобителем. Змагання до опанування природи — це сігнум — признака — кожної цивілізації. Її початок — це стан роздвоєння між підметом і предметом, між чоловіком та світом, що його оточує, роздвоєння, яке поволі переходить у ворожнечу. А що панування над природою неможливе без знання її законів, то сила цивілізації проявляється не тільки в практиці, але також у теоретичних розслідах для визначення останніх основ буття. Таким способом не тільки практик, що ставить американські хмародери, але й теоретик, що старається розслідувати всі тайни природи, працюють у першу чергу в інтересах цивілізації, а не культури.

*Професор д-р Іван Мірчук (1891-1961)
Prof. Dr. Ivan Mirchuk (1891-1961)*

В стані цивілізації стоїть перед людиною зовнішній світ як ворожа невимолима сила, якій він далі не хоче коритися, але якою навпаки він хотів би заволодіти. В цьому теоретичному і практичному змаганні зі силами природи стоїть чоловік перед альтернативою перемоги, або розгрому й ця обставина вимагає від нього напруження цілої індивідуальності для досягнення остаточної перемоги. І тому кожний дослідник природи, що обмірковує всі можливості, розцінює вигляди противника, має в собі щось із вдачі полководця, хотіння влади виступає в однаковій мірі у теоретика й у практика, тільки в різних формах.

Однак цивілізація, яка спричинює роздвоєння між чоловіком і природою, відлучення від первісного почування єдності з всесвітом, не є найвищим ступенем розвою людського духа, який на дальшу мету без культури обійтись не може.

Значення культури належить власне в тому, що вона звільняє чоловіка зі стану цього відокремлення й спрямовує його хотіння до повної злуки з всесвітом. Він не чуває себе вже більше, подібно як первісний чоловік, тільки невеличкою частиною природи. Здобутків цивілізації він не випускає з рук, але рівночасно не підлягає їх впливові. Він чуває себе зв'язаним з довільним світом у далеко тісніший спосіб, як тільки формулами й машинами, як тільки холодним механізмом зовнішньої сили. На підставі розуміння

Чую, земле, твоє дихання,
Розумію твій тихий сум,
Як на тебе холодні світання
Ронять пригорщами росу.

Знаю — зливи. та буйні грози,
І роса в шумовинні віт —
То сирітські, вдовинні сльози,
То замучених предків піт.

Назбирала ти їх без ліку
На роздоллі полів, дібров,
Щоб живили тебе довіку,
Людські сльози і людська любов.

законів природи постає в ньому почування єдності з нею, що може скріпитися навіть до інтенсивності афекту. Він приходить до переконання, що всесвіт — це не випадкова цілість, без внутрішнього ладу, що це не хаос поодиноких явищ, а що світ — це свого роду індивідуальність, до якої кожна одиниця мусить поставити себе в точно означене відношення.

Отже цивілізацію треба розуміти під аспектом сили, перемоги, яка виключає весь світ почувань, і тим самим всяку ідею любови, бо кожна любов тим характеристична, що на вагу кладе вона вартість, а не на силу. Сила влади — відношення одностороннє — старається понизити противника: любов, що полягає на взаємності, підносить свідомо вартість предмету цих почувань. Ця характеристика відноситься не тільки до взаємин між людьми, але визначає теж відношення одиниці до природи. Як хтось природу дійсно любить, то не хоче над нею панувати, але з другого боку він не буде почувати себе ніччемним хробаком в її обіймах, її невірником. Зникла всяка різниця між підметом і предметом, а на її місці витворилось інтимне відношення мого "Я" до природи, з якою людина творить одне нерозривне ціле. Такою є психіка мистця, філософа й релігійного мислителя. І саме цей момент можна вважати за видимий знак геніальної творчости, оскільки одиниця зрозуміє своє становище як частини Всесвіту, якого індивідуальність у своїй глибині є рівночасно мірилом її власної сили значення. Нам треба конче вслухатися в цю величну гармонію сфер, відчути її ритм, а зрозумівши це все, не залишитися пасивним слухачем, тільки взяти активну участь у цьому світовому концерті.

І в цьому почуванні єдності, у цій таємничій злуці лежить джерело всякої справжньої культури.

Саме занедбання культури в користь цивілізації, розглядання явищ природи виключно під кутом використання їх для цілей держави — характеристична риса цілого більшовицького життя, а рівночасно джерело тяжкої хвороби, яка врешті скоріше чи пізніше мусить довести до катастрофи. Бо коли розум вживається однобічно тільки для боротьби з природою, для використання усіх її багатств і сил, коли свідомо виключається цілий світ почувань, через що життя людське щойно робиться вартісним і цікавим, коли індивідуальна воля одиниці, що хотіла свої психічні і фізичні сили розвинути в згоді із загальноосвітнім темпом, мусіла уступати перед

терором всевладної партії, силою факту постав стан у першу чергу духовного зубожіння, в якому не було місця для почувань любови до батьків, до інших членів спільноти, братів, не було місця для ідеалів Добра і Краси у взаємних стосунках колективних організацій, яких зовнішнім виразом є політика, повторюються самі моменти, що характеризують ставлення людини до природи. В обох випадках бачимо ці самі шляхи і ці самі засоби для підпорядкування чи з'єднання собі іншої індивідуальности.

Так як цивілізація для опанування природи іде шляхом зовнішнього і внутрішнього насильства, так само і політика, що спирається на методах, вироблених ще Макіавеллі, а науково розбудованих модерними теоретиками, прямує до цієї самої цілі, що цивілізація. Практики і теоретики політики в однаковій мірі служать цій самій ідеї, а саме: знайти відповідні засоби, щоб своїй державі, своїй партії придбати якнайбільше впливів. Жадоба влади характеризує в однаковій мірі працівника на полі цивілізації, як і політика на службі цієї соціальної групи, якій він відданий тілом і душею.

Більшовицьке виховання ставить собі за тему створити "технічну людину" ("гомо технікус"), яка, озброєна найновішими здобутками знань і повна творчої ініціативи, була б у силі, в межах колективної праці, опанувати природу і використати до найдальших меж її багатства й сили. Отже створення "технічної людини" з цивілізаторськими аспектами без "Культурних пересудів" було і є гаслом більшовицького дня. Одначе в межах механізованого життя немає індивідуальностей, тільки типи: "герої праці", себто люди-машини, що може дуже акуратно виконують свою роботу, може навіть здатні дійти наслідком механічності до надзвичайних досягів (Стаханов), одначе наслідком цілковитого занедбання культурного чинника — через повне виключення емоціональних елементів-почувань мусять довести більшовицьку дійсність до абсурду.

Тут лежить також розв'язка цієї тайни недавно минулих днів, а саме — пояснення незрозумілого для всіх факту відпору більшовицького воїна, який автоматично, як добре накручений годинник, іде там, куди його покерують, без огляду на почування та волю. Саме тут у фальшивій розв'язці філософської проблеми взаємних відносин між чоловіком і природою лежить цілий трагізм і безвиглядність грандіозного більшовицького експерименту, який сяк чи так був і є засуджений на смерть. Усі ці мільйонові

жертви, що приносились провідниками більшовизму для досягнення остаточної їх мети — створення нового, кращого життя, були даремні.

Однак не думаймо, що сьогодні, коли Радянському Союзові вдалося внаслідок наївності і непоінформованості західного світу захопити додатково ще простори Центральної Європи, тільки в межах більшовицького світу можна ствердити це роздвоєння між чоловіком і природою, що лягло в основу східноєвропейської трагедії. Подібні явища зустрічаються, на жаль, не тільки на території Східної та Центральної Європи — вони, може в дещо відмінних формах, виступають на західній земній півкулі, також тут, в Америці. Коли сьогодні на політичному горизонті впадає в вічі ворожнеча між капіталістичним американським світом і нібито антикапіталістичним Сходом, то — коли приглянемося ближче — в програмовій основі обох таборів, у їх філософічному наставленні лежить таке саме відношення таборів, у їх філософічному наставленні лежить таке саме відношення людини до природи, роздвоєння між суб'єктом і об'єктом. А вкінці перевага цивілізаційних елементів над культурними.

Якщо світ у цілому не має підлягати повному розкладові, якщо не хочемо довести до катастрофи нашого людського роду, то ця розвиткова напрямна на Сході, в однаковій мірі як і на Заході, мусить підлягати радикальній зміні.

І тут виринає перед Україною завдання світового масштабу, месіянстична ідея, яка може підняти наш народ до ролі рішального чинника в загальноісторичному процесі. Діло тут іде про усунення цього вищенакресленого роздвоєння між чоловіком і природою, просто створення нової системи між цими обома чинниками, синтези, яка є категоричним імперативом європейського людства.

Ця єдність людини з всесвітом була колись підставою грецької та староримської, а згодом європейської культури; однак в найновіших часах втрачається щораз більше цей інтимний зв'язок з природою, уступаючи місця цивілізаторським чинникам, що орієнтуються тільки на силу.

Ми стоїмо на порозі розвиткової доби, в якій загубився майже цілковитий зв'язок з природними основами особистого і громадського життя. Нестримний, технічний поступ, механізація всього буття з одного боку й збереження закріпленого в природі буття та збереження цього інтимного зв'язку з всесвітом — це два світи, які виключають себе на довшу мету цілковито. Спроба зліквідувати цей розрив між культурою й цивілізацією, виповнити прірву, що витворилася останнім часом між внутрішнім і зовнішнім світом, може бути зроблена в межах нації, яка у своїй народній масі не підлягала цілковито цивілізаторським впливам міста, але у своїй культурній творчості зберегла цей органічний зв'язок з оточен-

ням. Україна — це останній клаптик Європи, на якій може ще вдатися спроба полагодження цієї затьмяної кризи в межах західної культури.

В українському народі був живий уже здавна цей дух синтези, який на тисячі літ перед нами дав нам трипільську культуру, як витвір співжиття нордійських та малоазійських племен на наших землях. Київська держава постала теж як синтез германського та слов'янського світів, її сила та значення залежали від рівноваги обох діючих чинників. Ціла історія України аж до найновіших часів — це, на думку Липинського, ніщо інше, як велика спроба помирення Сходу із Заходом для спільного добра цілої Європи. Без огляду на те, на яку ділянку публічного життя ми звернемо увагу, чи це буде політичне життя, чи духовні течії, чи врешті праця на господарському полі, всюди виступає з недвозначною якістю змагання українського народу, хоч географічно він приналежить до Східної Європи, підтримувати якнайтісніший зв'язок з Заходом та бути посередником між цими обома країнами в обміні головно духовних її цінностей. Ці синтетичні здібності разом з тонким розумінням природи, любов, з якою український селянин старається обходити ці чужі для західної людини предмети і явища, своєрідна метафізика простолюддя, на місці ворожих сил творить істоти собі рівні. Всі ці та інші чинники складаються на те, щоб при незвичайно важкій будові нового порядку Європи дати Україні можливість бути не тільки предметом цих далеких перемін, але теж самій взяти в цьому процесі активну участь. В українській літературі може несвідомо представляє ці погляди Леся Українка у "Лісовій пісні". Спробу ввійти у ближчий контакт зі світом природи, репрезентованим Мавкою, робить Лукаш, однак під впливом цивілізаторського наставлення матері закидає цей плян, відвертається від світу уяви, овіяного любов'ю, і залишається зі своєю піснею, що колись була символом культурного відношення до нашого оточення. Леся Українка підхоплює тут проблематику, слабо розроблену у світовому письменстві. Тут можна згадати Г. Гавптмана "Затоплений дзвін" і Ю. Словацького "Баллядину". Леся старається це історіософічне питання насвітлити відповідно до настроїв, притаманних українській нації.

Однак це нове завдання, що стоїть у теперішній добі перед українським народом, накладає на нього тяжкі обов'язки. Бо не вистачає чекати на момент, коли самі обставини висунуть нас на місце, призначене нам долею, треба передусім усвідомити собі ясно власне призначення, докласти всіх зусиль, розвинути якнайбільшу енергію, щоб із стадії можливого перейти в стан дійсності.

Сучасна хвилина — це, може, остання для нас нагода, маючи на увазі високе Призначення Нації, — перейти до його здійснення.

ЧИ ЖІНКИ МАЮТЬ ІСТОРІЮ, І ЧИ МОЖЕ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ЖІНОК ДЕЩО РОЗПОВІСТИ ПРО УКРАЇНУ?

Продовження

Ціль фемінізму та націоналізму — здобуття прав людини для одиниць, які тими правами не користуються — жінки в одному випадку, даний народ в іншому. Звичайно засоби змагання за рівні права мирні і правові. Та якщо в державах діє конституція, що гарантує права, але на ділі тими правами не всі можуть користуватися, то тоді змагання за рівні права, за людську гідність набувають форми боротьби. Прихильників боротьби за ці права тоді звичайно обвинувачують у порушенні спокою, доброго тону елементарної порядности, а то й культурної поведінки. Щобільше, їх можуть судити за намагання підірвати державний лад, згрішити молодь, порушити спокій, а то й за сприяння ворожим діям чужих держав.

Засоби, яких вживають оборонці національних прав та прав жінок, ті ж самі. Вони зводяться до культурно-освітньої діяльності, праці в громадських організаціях та в поширенні відповідної літератури. Врешті, обидва ці рухи діють від імені загального права, хоч публічна opinio часто обвинувачує одних і других в ексклюзивності, егоїзмі і короткозорості.

Людська та національна гідність і народні права ще не забезпечені в усьому світі, і боротьбу за ці права не можна вважати застарілою. Тому зрозуміння боротьби за жіночі права відходить на другий план, перед справою боротьби за людські і національні права. Але жінки, навіть в активному змаганні за національні права, далі цікавляться боротьбою за рівні права. Цей аспект їхньої діяльності звичайно не попадає в анали опису визвольної боротьби.

Та є одна основна різниця. Жінки, зрозумівши народний та національний гніт, не звертають уваги на статеve приниження. Вони включаються у боротьбу за права народу, думаючи, що здобуття тих прав принесе автоматично і статеvu рівноправність. Це світовий феномен, але про нього ще мало написано.

Історики у XIX столітті, які писали про жінок, звичайно також писали про національні меншини, хоч вони не пов'язували цих тем одну з одною. Микола Костомаров, автор програмових писань Кирило-Методіївського братства, яке у 1847 р. об'єднавало прихильників самобутности України, після заслання за причетність до Братства написав ґрунтовну працю про російських жінок. Данило Мордовець, який спопуляризував сагу українських козаків серед російської та української читацької публіки, також написав працю про російських жінок. А Микола Гоголь не сам "вигадав" свої оповідання, а вико-

ристав оповідання його української няні і матері-українки. Самі українці писали мало про жінок. Олександра Єфименко, перша жінка доктор історії в Російській імперії, прийняла українську національність свого чоловіка. В останні роки імперії вона писала історію України та працювала над розвідками про старі подружні звичаї на Україні. Через цю тематику її обвинувачували в українському націоналізмі.

Цікава і зворотна сторона медалі. Українські письменники, які писали про жінок, звертали увагу на подібності російських та українських жінок, а не на різниці, які так різко вдарили хоч би Лесю Українку, коли та застановлялася над відмінним впливом татар на побут російських та українських жінок. А чейже правильно зауважив Джордж Єйні, американський спеціаліст історії російської імперії: якісь існуючі прикмети російського населення мусіли творити основу, сприйнятливую для татарських звичаїв. Чому ж так швидко прийнялися татарські звичаї в одязі та сегрегації жінок на півночі? Чейже на Україні також шаліло татарське лихоліття. Одначе татарські звичаї в жіночому побуті на Україні чомусь не прийнялися навіть серед вищих верств населення.⁸ Це також нерозглянута тема.

Брак історичного думання — це характеристика придурених чи поневолених груп, яких, до речі, ограблено з історичної пам'яті. Американські негри, індіяни, баски, більшість малих народів південно-східньої Азії, як народ хму, не знають своєї історії і коли починають писати, то часто переповідають існуючі перекази, а потому починають історію від себе.

Це сталося з жінками, і лише наше покоління свідомо вивчає історію жінок, а не відкриває її наново, як було досі. А історичність обездолених груп — зрозуміле явище. Пам'ять, історія, передавання завіту із роду в рід — це люксус, який вимагає спокою, засобів зв'язку, спільної мови, спільних понять. Для сучасних українців історична пам'ять не те що не допомагала в існуванні, вона часто і грозила переслідуванням переємника пам'яті.

Історія заможних людей має кращі шанси на існування та передавання, ніж історія бідних людей. Ми знаємо більше про славних людей, ніж про простолюддя. Так і справа з жінками, при чому слід пам'ятати, що не неписьменна біднота ефективно піднімає боротьбу за справедливість, а ті, які мають доступ до проявів сили. Перші жінки, що виступили в обороні жіночих прав, — це ті, які зуміли зформулювати проблеми та домагання жінок, що мали

освіту та багатство. Але українки з таким вмінням перші ставали жертвою будь-якого загострення проти українців. А таких загострень не бракувало в нинішніх часах, тому у нас немає багато прикладів поглядів жінок вищих клас.

Ганна Чикаленко, дружина шотландця Келлера, може послужити прикладом українки заможних клас на Україні на переломі століття. Ганна виховувалася на Україні, студіювала в Шотландії, жила в Європі і їй доводилось багато пояснювати, що росіяни та українці — це два окремі народи. В одній такій принагідній статті, написаній в 1920 році англійською мовою, Чикаленко подала цікаву історичну характеристику різниць між українками та росіянками:

„Мабуть, початок відносної незалежності українських жінок треба шукати у період між XV і XVII століттями. В той час козацька старшина та самі козаки провадили войовниче життя, обороняючи кордони перед чужими наїзниками. Жінки часто мусіли йти з чоловіками в похід, навіть брати участь в боях. Борючись поруч з чоловіками за свободу своєї держави, жінки того часу проявляли енергію та силу характеру.

У відсутності чоловіка, українська жінка проявляла самовпевненість, вміла дбати про себе та свою сім'ю. Вона включалася у політичне життя, засідала в Соїмі і виступала на вічах, брала участь у судових процесах. Релігійні рухи тих часів знаходили загорілих прихильниць серед жінок, які засвоювали догму, засновували монастирі, школи, приюти, активно поширювали знання та давали милостиню. Вони брали участь у церковних з'єднаннях, які відіграли важливу роль у змаганнях за національну незалежність”.⁹

Найбільш інтригуючим аспектом вивчення історії жіночого руху на українських землях було те, що українські жінки заперечували ясно і недвозначно, що вони феміністки. Лише в тридцятих роках цього століття в Галичині, коли як ліві, так і праві партії атакували всі жіночі організації, жінки виступили з твердженням, що вони — феміністки. Але навіть тоді вони застерігали, що фемінізм — це ніщо інше як змагання за права людини для половини населення. Одночасно українські жінки, де б вони не жили, засновували жіночі організації, які дбали про самопомогу влаштуванням курсів та програм, допомагаючи жінкам пристосовуватися до модерного світу.

Прийнято підкреслювати розбіжність виховання жінок в Галичині і на так званій Великій Україні. Мовляв, галичанки консервативні, більш під впливом середньоклясового міщанства, менш схильні до самостійної дії. Тому їм треба було жіночих організацій і того ж фемінізму, щоб визволити їх від дріб'язкових справ. Прийнято вважати, що на Східній Україні серед українців не було окремих жіночих організацій. Поширений також погляд, що не було дискримінації проти жінок серед української громади.

Виявляється, однак, що такі погляди не відповідають історичній правді. Найцікавіший наслідок моїх досліджень над історією жіночих рухів на Україні — це те, що українські жінки, незалежно від державної влади, яка панувала на їхніх територіях, незалежно від краю поселення, від суспільної класи — у період від 1884 року до теперішніх часів, творили жіночі організації, які виконували споріднену працю, хоч звичайно одна жіноча організація не знала про існування іншої.

Жінки будь-якої національності не мають точних інформацій про свою працю. Звичайно жінки також нерado пишуть спомини про себе і про свою активність у будь-яких організаціях. На відміну від чоловіків, які радо говорять в імені людства, жінки не надають великої ваги своїй праці. Щоб не бути голослівною, наведу три приклади. Перший — це перший з'їзд Російської Соціал-Демократичної Партії, який відбувся в Мінську у 1898 році. З'їзд говорив від імени цілого пролетаріату. Скільки учасників було на ньому? Дев'ять чоловік! Коли творилося “Діло”, найбільш впливова газета в Галичині, в імені українського народу говорило коло тридцяти чоловіків, зібраних у львівській кав'ярні. В 1884 році, коли Наталя Кобринська збрала майже сто жінок до Станиславова (нині Івано-Франківськ), вона вибачалась, що приїхало так мало жінок. Жінки заснували товариство, але не виступили з маніфестом в імені українського жіноцтва.

Знайти джерела з історії жіночого руху тяжче, ніж знайти інформації про інші громадські організації. Поперше, існує менше матеріялів, подруге, самі жінки не зберігали їх для цього улюбленого у XIX столітті “історика наших днів”. Потрете, не так легко, щоб збереглися будь-які матеріяли з історії України до наших днів. У своїх дослідженнях історії жіночих рухів на Україні я ставила питання, які виходили поза межі вузько сприйнятої теми. Мені пощастило знайти джерельні матеріяли, які давали хоч частинну відповідь на багато питань з історії жіночих рухів та з історії України. Ось два приклади.

Існування Союзу Українок на західних землях України та у всіх країнах, де поселювалися українці, сама собою цікава тема. Цікаво знати, як же виникла жіноча організація в міжвоєнній Галичині, яка нараховувала *пєркаліта* найбільше членів серед жіночих організацій цілої Європи, не включаючи Радянського Союзу. Чому жінки, виховані у консервативній Галичині, в середовищі греко-католицьких священників, або одружені з ними, створили жіночу організацію, яка охоплювала галицькі села і міста. Чому перепрацьована і бідна галицька селянка, матір п'яти — шести дітей, яка ледве вигодовувала сім'ю, згідна була виводити вправи вільноруч. (Це була одна із форм діяльності Союзу Українок). Пояснення, пропонуване до цього часу, що селянки брали участь в українських святах, на яких виводились такі вправи,

щоб заманіфестувати свій патріотизм, мені не вдалось переконливим. Патріотизмом не нагодуєш голодної дитини. Мусіла бути якась інша причина. Католицька церква не знана в новітніх часах і з своєї підтримки жіночих рухів. Чому в українській Галичині священники не виступали проти жіночої організації?

Відповідь лежала у Перемишлі, де архіви колишньої греко-католицької української єпархії перейшли у розпорядження польського архівного правління. З матеріалів у перемиських парафіях можна відтворити життя галицького села, щоби́льше, можна відтворити зацікавлення священників, працю їхніх жінок, і з звітів та доносів парафіян на священників, події по селах. Знаходяться там детальні інформації про дівочу українську школу у Перемишлі і про те, як у 1830-их роках, тридцять до заснування "Просвіти" і майже двадцять років перед "весною народів", творилося громадське життя українців західніх земель. З тих зародків і постав жіночий рух у Галичині.

Виявляється, що праці про українські жіночі організації не можна обмежувати тільки описом організацій, про які дещо написано, і що українських жіночих організацій було значно більше, ніж тільки ті, про які писали самі жінки.

По другому боці Збруча царська тайна поліція, охрнка, зберегла значну кількість матеріалів про громадське життя українців. Охрнка складалася з обмежених, але працюючих чоловіків — жінка-агент — це витвір прогресивних кіл,— які писали хоч не вишукано, проте обширно. Від неї ми довідалися про існування українських жіночих організацій в Києві та Харкові, про співпрацю єврейок і українок в жіночих організаціях, про спільну працю єврейок і українок в Лубнях та Катеринославі, про те, скільки галицької літератури переходило за Збруч, і про те, що Олена Пчілка брала активну участь у жіночому русі Російської імперії. Щоби́льше, жінки Полтави висунули домагання національних прав в Росії ще в 1905 році, а українки Харкова брали участь у міжнародному жіночому з'їзді в Берліні ще в 1903 році.

Сучасне осмислення проблем другорядного місця жінок у громаді вимагає цілковитого розуміння комплексної структури модерного індустріялізованого суспільства. Це значить не лише засвоєння найновіших здобутків окремих галузей наук з літературної критики, семіотики, психології, філософії, прикладної філософії, біології, медицини й інших. Це вимагає також застосування порівняльного підходу до науки та аналізи суспільних явищ, який можна набути тільки особистим ознайомленням з життям різних суспільств.

Коротше кажучи, правдиве розуміння проблематики жіночого питання вимагає відкритого мислення і відкритого суспільства. Таке мислення змушує нас задуматися над основними питаннями науки. До речі, це вже розуміла в минулому столітті Наталя Кобринська, коли писала, що для того, щоб роз-

в'язати жіноче питання, треба, щоб чоловіки змінили свій спосіб думання. Вона мала на увазі потребу вміти дивитися на філософські питання з нової точки зору¹⁰. Та Наталя Кобринська не мала відповідної освіти, вміння та самовпевненості, щоб осмислити якусь феміністичну чи екзистенціальну форму філософії чи світосприймання. Однак вона зрозуміла першу лекцію думуючої людини: дивитися на предмет так, щоб могли найкраще побачити цей предмет, а не приймати за правду опис предмету, зроблений іншими людьми. В додаток, вона також зрозуміла, що визволитися з під контроль інших, — чи то уряду, чи суспільства, чи звичок, чи просто невігласности — можна лише власними силами. Нікого не можна визволити. Треба визволити себе, і треба вміти забезпечити свою свободу.

Нам не треба входити в питання філософії і того, як ми справді пізнаємо істину і світ, але варто згадати, що розглядання жіночого питання вчить нас про потребу дивитись на жінок з точки зору жінок. Це знову підкреслює факт, що вивчення історії жінок не можна відмежовувати від громади і від людських проблем взагалі.

---

8. Здавалось, українські письменники та науковці будуть підкреслювати цю історичну розбіжність звичаїв півночі та півдня! Зовсім не так! Навпаки, для прикладу подам тільки один пасаж пера української жінки, яку ніяк не можна посуджувати у проросійському наставленні. Зинаїда Мирна, свідомий нащадок козаків, вихованка Кубані, діячка Української Народної Республіки, писала з Праги в 1937 році: "Жіночого руху на Україні не можна відділити від загального російського жіночого руху, бо доля склалась так, що більше як двісті років Україна, завойована Москвою, провадила спільне життя з Росією, і всі політичні, економічні та культурні події (Імперії) віддзеркалювались в житті України. ("Жіночий Рух на Великій Україні до Революції", "Жінка", 15 березня 1937 р., стор. 2).

Подібно писав Павло Грабовський-Град, відомий діяч України на переломі століття. Це тільки два приклади браку історичного думання українців ("Дещо в справі жіночих типів", "Народ", 1 квітня 1884, стор. 108).

9. Вона залишила цікавий архів, який зберігається тепер в Нью-Йорку, в Українській Вільній Академії Наук. В період між двома війнами Келлер була дуже активна в українському політичному житті. Жіночі міжнародні організації не раз ставали українцям у великій пригоді, бо жінкам, на відміну від чоловіків в урядах та міжнародних справах, не залежало на торгівлі з Радянським Союзом і тому жіночі організації обороняли Україну, не звертаючи уваги, чи це стане на заваді торгівлі, чи ні. Жінки, як, до речі, більшість європейців того часу, мали туманне уявлення про Україну, і багато приходилось пояснювати про політику та історію України. Цитата з меморандуму, приготовленого для Міжнародної Ліги Жінок "За мир і свободу", ф. Ганни Чикаленко-Келлер, Архів УВАН, Нью-Йорк, не скаталогований.

10. Подібно доводив раніше Сорен Кіркегар, намагаючись повернути філософію до питань особистого існування; це згодом намагався робити Мартин Гайдеггер, надаючи словам їхнього першого етимологічного значення. Найбільш ясно це проявляється у статті Кобринської у "Нашій Долі", том 1, стор. 10).

Продовження в наступному числі.

ІВАН ГОНЧАР,
заслужений діяч мистецтв УРСР,
лауреат премії ім. Т. Шевченка
1989 р.

ДОЛЯ НА РУШНИКОВІ

(Продовження)

Полісся характерне і дуже довгими — до семи метрів — та вузькими, що декоруються на сірій основі білою та здебільшого червоною і чорною заплочкою, геометричним орнаментом уздовж всього полотнища.

Не раз доводилося надбувати дуже цікаві вишивані гладдю або гаптуванням рушники XIX та початку XX століть в районі Народичів і Овруча. Такі рушники хоч і подібні до вишиваних полтавських і київських, але мають свою особливість. Декорували такі рушники рослинним стилізованим орнаментом, характерною рослинністю Полісся (квітки льону, барвінку, калини, сосни, соснові шишки, листя дерев).

Рушники львівські, тернопільські та івано-франківські невеликого розміру, декоровані геометричним чи геометризаним рослинним орнаментом, і за своїм характером і розмірами дуже подібні до рушників волинського та київського Полісся. Можна поділити їх на гуцульські, бойківські та лемківські. Найбагатші з них — гуцульські.

Коли раніш рушники вишивали і ткали скромніш, то в XX столітті їх декорують переважно багатобарвними нитками, особливо в Карпатах. Дуже цікаві за колоритом рушники середньої та північної Буковини. Вони прикрашені якимось одним тоном, переважно ніжно-рожевим, або ж кремовим, мають надзвичайно ніжний характер.

Рушники Закарпаття, зазвичай невеликого розміру, вишивані гладдю та хрестом, ткані — також. Декор різнобарвний, здебільшого — на кінцях рушника.

Рушникове поетичне багатство Київщини хочеться виділити окремо. Тут побутують майже всі типи рушників, які зустрічаються на Чернігівщині і на Черкащині, на Полтавщині і на Поділлі, і навіть в Карпатах. Так, на півдні Київщини маємо дуже цікавий тип давнього черницького або старокиївського орнаменту.

Черницькі рушники, поширені по всьому півдні історичної Київщини, Чигиринщини, Смілянщини, зветься так від того, що їх давно колись вишивали черниці в монастирях, звідки вони поширювалися по всіх селах та містах згаданих районів. Декор їхній — найтиповіший для центральної Наддніпрянщини. Вишивали їх в основному червоними, синіми, чорними нитками, а пізніш — і багатобарвними.

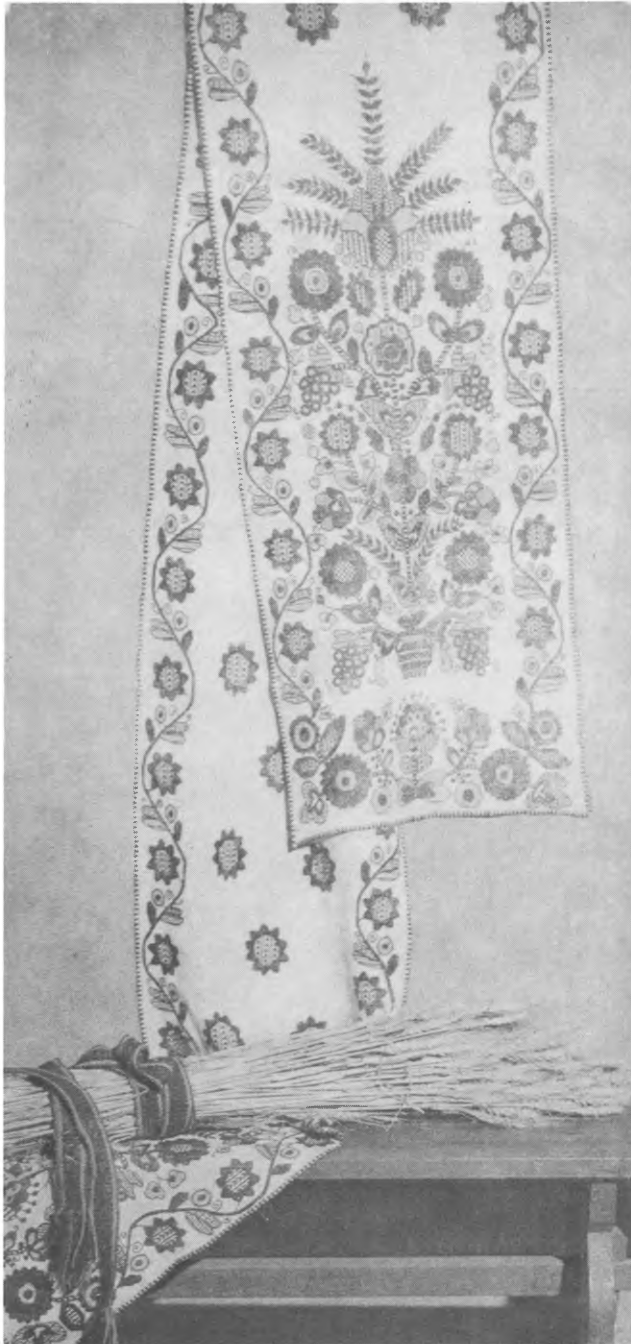
Тут же, на історичній Київщині, виготовляли ткані рушники, з візерунком по всьому полотнищу, виконаному синіми, чорними та синіми нитками.

*Рушники. Прикарпаття. Виконала Г.Ю. Герасимович.
Ritual cloths. Carpathian mountains area. Work of
H.Iu. Herasymovych.*

Трохи далі на північ, на Богуславщині бачимо типові ткани рушники, особливо славиться ними село Пустовійти.

Гарне враження справляють рушники Васильківщини, Наддніпров'я-Трипілья і особливо обухівські. Разом з цим Обухів славиться і своїми винятково оригінальними монументально-декоративними (їх вишивали в основному чоловіки) рушниками. Вони не схожі на жодні інші вишиті: в них втілена сувора та могутня парубоцька пісня-дума. Тому й декор монументальний, величний та ставний.

Рушник. За народним малюнком. Черкащина.
Ritual cloth. Based on folkpainting. Cherkasy area.

На півночі Київщини спостерігаємо вишивані і особливо ткани рушники, що своїм характером та формою перегукуються не лише з рушниками Волинського Полісся, а навіть з карпатськими.

Таке багате рушникове обличчя Київщини свідчить про те, що культура стародавньої Полянської землі — найдавніша і найбагатша, і що вона була основним носієм характерних традицій українського рушника в його розмаїтому багатстві форм.

Все, що сказано досі, стосується рушників, які народилися, як народжується квітка чи дерево. Вони мають свій суто місцевий неповторний характер, який споконвіку, з роду в рід удосконалювався, розвивався.

Та ось в другій половині XIX століття фабриканти-миловари, чужоземці Брокарі, Ролле та інші за смічують і замулюють чисті джерела народної творчості злиденним натуралізмом. Незграбно підробляючись під народний орнамент, вони широко розповсюджують з брусками свого мила зразки орнаменту для вишивання, що приваблювало споживачів, а разом з тим сприяло... розповсюдженню і цих "вишивок". Серед населення це стало таким масовим "ширвжитком", що охопило, як епідемія, всю Україну, особливо Київщину. Виник так званий "брокарівський стиль", і не лише у вишиванні, а й у ткацтві.

Що ж це був за "стиль"?

Переважно — рослинний, пташиний і навіть тваринний, — натуралістичний: натуралізовані квіти. Особливо була популярна французька троянда на міліметровому папері, з якого легко було перенести її хрестиковою вишивкою на домоткане полотно. Вишивали її в основному червоними та чорними нитками, а подекуди й різнобарвними. Ось ця примітивна вишивка і пішла гуляти Україною. Відтоді майже жодна вишивка рушника чи сорочки — жіночої і чоловічої — не обходилася без "розочки". Ця натуралістична "розочка", в букетиках чи пуп'янках, стала найпоширенішим елементом вишивки. Земства почали видавати і популяризувати для вишивання хрестом цілі сцени з народного життя, чи то на тему народних пісень, чи ще на якусь іншу. Безперечно, що така ширвжиткова продукція місцевих урядовців не сприяла розвитку самобутньої творчості народу, це ж бо було просте копіювання натуралістичних картинок. Відтоді скрізь на Україні й поширилися рушники, вишивані на теми пісень: "Оце ж тая криниченька, де голуб купався", або — зустріч дівчини з козаком. Були копії з цілими сценами "Сватання", "Прощання", одне слово, полотнище рушника стало об'єктом відображення засобами вишивки звичаїв і переживань народу.

Але ж тут слід завважити: народ, в своїй кращій мистецькій масі, ніколи в чистому вигляді не сприймав чужинських впливів, а завжди переосмислював їх по-своєму, надавав цим запозиченням свого національного характеру, забарвлював те "копіювання" рідними мотивами своєї душі. Так сталося і з "брокарівським стилем": його забарвлювали в

Вячеслав Рущов

РУШНИК

Він причаївся
На бильці мого ліжка —
Вишиваний
Із країв
Пташками
та вишнями.
Увесь білий,
а впоперек —
Червона стрічка,
Наче сонця схід над криницею...
Вишивала бабуса
Його
Молодою,
Тягнула голкою
Радість і біль,
І вплітався рушник цей
в щербату долю.
А на ньому
І хліб,
І сіль...
Крізь сторічну даль,
Крізь журбу і печаль
Він до мене прийшов
І мені приніс
Щебетання птахів,
Мрії жагу, солоність бабусиних сліз
І народного генія
Невмирущу печать...

притаманні українському побуту і місцеві форми, а часто й перетворювали на своєрідну геометризovanу, а чи стилізовану форму. Але вона вже не була логічним, природним продовженням стародавніх місцевих народних традицій.

Хотілося б ще сказати кілька слів про колір та колорит наших рушників.

Як і все народне мистецтво — наш фольклор і декор наших рушників перейняті з діда-прадіда волюбним характером. Він виявляється перш за все в тому, що колорит нашого рушника та щирий орнамент, його високомистецькі споріднення тонів і кольорів — тішать людину, цілюще впливають на її емоції.

Та й справді — на наших рушниках багато червоного кольору, який часто переплітається з чорним, символ журби — поряд з символом радості. Але чорний колір завжди підпорядкований червоному, і його завжди менше. Коли ж ми бачимо безліч рушників, декорованих лише червоними нитками, то годі знайти рушника, щоб був вишитий лише чорним. Розумне і високомистецьке поєднання багатокольорового декору, як це ми бачимо на зразках подільських, справляє радісне враження.

Коли б перенести рушникову мелодію фарб і форм орнаменту на музику, то це була б та сама наша відома всьому світові чарівна пісня. Для багатьох, на жаль, та рушникові пісня — ще за сімома печатами. Тож наш обов'язок дослідити, розшифрувати її, "закодовану" нитками, та покласти на музику сьогоденних почувань нашого народу.

Рушники. Прикарпаття. Виконала Г.Я. Кува 1972 р.
Ritual cloth. Carpathian mountains area. Work of H.Ia. Kuva.
1972.

Картки Видавництва "Мистецтво". Київ, 1980 р.
Postal cards. "Mystetstvo" publishing. Kyiv, 1980.

ПОРВАНА ФОТОГРАФІЯ

Вислухай мене спокійно, прошу тебе. Ти ревнуєш мене до всього, навіть до нереального. Мало того, що я не маю права заговорити неофіційним тоном зі знайомою жінкою, мені не можуть подобатися артистки кіно — з мого альбома позникали майже всі фотографії колишніх моїх знайомих дівчат, тих, що вже давно мають власні сім'ї і люблять своїх чоловіків, може іншою, ніж ти, любов'ю, тих, що залишили в моїй пам'яті теплий спогад юності. Дивися, у мене сивина на скронях, у нас двоє малих дівчаток, яким ми передали свою власну молодість, у мене стільки клопотів і праці, і навіть до праці ти мене ревнуєш. А сьогодні ти порвала, так по-варварськи порвала фотографію Ліди. Чим вона тобі завинила? Що любила колись мене, що я її кохав?

Тепер ти складаєш шматочки старого фото, плачеш, просиш пробачення, хочеш склеїти їх...

Їх можна ще склеїти, можна перефотографувати, але не зліпиш уже того, що порвалося тут, у самому серці. Адже і в тебе були свої святощі. Можливо, це й не було перше кохання. Хіба конче кохання? Може, це був один весняний день, у який ти всім серцем відчула красу і силу сонця, коли тобі хотілось упасти на землю й цілувати ще не висохлі росинки весняної ночі, коли ти вперше відчула себе людиною? Може, це був ранковий богатирський іній у вишневому саду, може, зустріч Нового року, єдиний новорічний карнавал, який запам'ятався на все життя?

Це було, це мусило бути й у тебе. Ти забрала його з собою як дорогоцінний скарб на довгу життєву дорогу. Воно допомагає тобі жити. Тим самим незгаслим у попелі буднів огником грієш ти свою сім'ю, виховуєш дітей, вітаєш мене, коли я приходжу стомлений з роботи. Я радий, що є він у тебе, і завжди намагаюсь підтримати його горіння. Я знаю, що у важкі хвилини він допоможе тобі боротись, він — відчуття прожитого повно, всіма силами й здібностями твого "я", пережитого, перестражданого, неповторного дня в твоєму житті. А ти порвала його на шматочки.

Ні, ні ти даремно просиш мене, щоб я не сердився. Я зовсім не гніваюсь, мені тільки боляче. Навіть не боляче, а якось порожньо в серці. Так, немов те почуття найбільш ніжної любові до давно забутої істоти, кохання, яке я живцем переніс у наш сімейний куток, яким я цілую на сон наших дітей і твої спрацьовані руки, немов те довір'я, яке мене живить в розлуці з тобою, немов ту увагу, що приносить тобі дешевий, але щирий подарунок на день народження — все те розірвала ти сьогодні на шматочки.

Не плач, я вже більше не буду докоряти. Розкажу тобі ще одну маленьку пригоду, яку почув зовсім недавно від матері. Так, так, від цієї самої старенької жінки, що ще й зараз плаче при згадці про давно

померлого чоловіка. В її кімнаті висить невеликий портрет вродливої жінки. Це кохана мого батька.

Важко переживши нерозділене кохання, батько покинув ті місця, де кожний предмет нагадував її, осів у глухому гірському селі, почав там учителювати й одружився. Взяв з собою тільки її фотографію.

Одного дня мати застала батька, схиленого за столом. Він так заглибився в думки, що не почув, коли вона зайшла. Підійшовши крадькома, щоб зненацька затулити очі й по-дитячому спитати: "А хто це?", вона враз побачила портрет вродливої жінки і сльози... сльози на обличчі мужчини.

Батько зняковів, зім'яв у руці фото, механічно заховав у кишеню й поскаржився на головний біль. Але зараз же побачив, як наївно звучить ця його неправда. Розказав усе дружині й віддав їй у руки свої святощі.

Мати мовчала весь вечір. На другий день, повернувшись з роботи, батько побачив над своїм столиком ту фотографію. Це було над його сподівання. Він зірвав її зі стіни і хотів кинути у піч, але мати схопила його за руку.

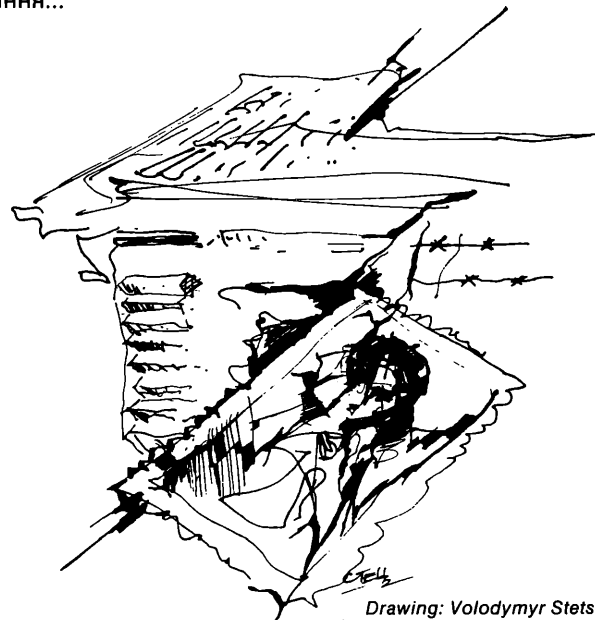
— Вона згорить, а чи вигорить у серці?

— А як же інакше?

— Хай висить. Колись сам знімеш...

Батько зняв фото через багато років. Зняв, ніби ненароком, перед побілкою і не вішав більше.

А після смерті батька мати дістала з скрині пожовклий від часу портрет незнайомої дівчини, вічно молодій й красивій суперниці, витерла чистенько й повісила на стіні. Як пам'ять про початок повного сімейного щастя, довір'я, взаємного розуміння...

Drawing: Volodymyr Stetsula

СТЕЦУЛА Володимир Львів-Київ 91

ВІСТІ З ЦЕНТРАМІ

Виховна референтка подає, що започаткувала збірку видань дитячої літератури для бібліотеки виховної референтури СУА.

На 15 липня ц.р. бібліотека нараховувала 221 назву книжок, виданих в Україні, і 40, виданих поза її кордонами. Це ілюстровані оповідання, збірки віршів, народні казки, п'єси, саморобки, книжечки для розмальовування, співаники, твори для хорів, підручники для науки гри на народних інструментах, а також підручники для учительок світличок чи садочків для навчання дітей. Упорядковує бібліотеку Мирослава Стахів. Тепер у нас в діяспорі можна купити привезену з України дитячу літературу, видавану там. Більшість з них — це гарно ілюстровані видання, є також твори наших письменників-клясиків. Одначе степінь знання української мови наших дітей не рівняється знанню мови дітей в Україні; також не завжди зміст книжок підходить нашим дітям. Тому до комісії перегляду і оцінки книжок запрошено Олену Климишин, Анастасію Смеречинську, Оленку Колодій, Оксану Станько — колишніх учительок світличок, а також Ольгу Іваницьку, Аду Галів, Рому

Тобілянську, Марію Лісовську, Ірину Тарнавську і Миросю Бараник, для творів з ділянки музики — Таїсу Богданську.

На сторінках журналу "Наше Життя" буде появлятися оцінка книжок для дітей (для інформації батьків).

Запланована вимінна виставка дитячої літератури з Україною. Тобто виставка видань дитячої літератури з України — у нас у США, а видання діяспори було б на виставці в Україні. Тепер ведуться переговори з відповідними чинниками в Україні а також Канаді. Незабаром про цей почин виховної референтури СУА буде оголошено в пресі.

Просимо присилати книжки для дітей, які є у вас, однак ваші діти чи внуки з них вже не користають. Ви збагатите бібліотеку виховної референтури СУА!

Адреса, на яку просимо висилати книжки: О. Trytyak, 360 N. 41ST ST., Allentown, PA. 18104

Ольга Тритяк,
виховна референтка

Зліва: Анна Кравчук, Іванна Вовк, Орыся Яцусь. Парма, 1991 р.

From left: Anna Kravchuk, Ivanna Vovk, Orysia Iatsus'. Parma, 1991.

Засідання Головної Управи СУА

відбудеться 9 і 10 листопада 1991 р. в домовці СУА в Нью Йорку.

ВІТАЄМО НОВУ ЧЛЕНКУ

100-ий Відділ СУА в Картереті, Нью-Джерзі, вітає у своїх рядах нову членку — Карен Кашикі-Дипасо.

ПОДЯКА

Складаю щиру подяку Іванні Вовк, довголітній референтці стипендій 33-го Відділу СУА, та Окружній Управі Огайо за влаштування успішної конференції 14 червня ц.р. у Пармі. Усім спонсорам, гостям та союзнякам щире спасибі за присутність та підтримку Стипендійної Акції СУА, без якої наша акція не користувалася б таким успіхом.

Анна Кравчук
референтка стипендій СУА

Окружна Управа СУА Нью-Джерзі повідомляє, що "День Союзянки" Округи Нью-Джерзі відбудеться 20 жовтня 1991 р. в залі Української Католицької Церкви Різдва Пресвятої Богородиці при 86 Лівінгстон Евеню в Нью Брансвіку, Нью-Джерзі. Початок о годині 10-ій рано. Служба Божа о годині 10:30 рано. По Службі Божій о 12-ій годині буде головна частина програми, присвячена творчості Лесі Українки.

Христя Навроцька
пресова референтка
Головної Управи СУА

ПАМ'ЯТІ Д-РА БОГДАНА ЦИМБАЛІСТОГО

Доктор Богдан Цимбалістий Dr. Bohdan Cymbalista

16 серпня ц.р. відійшов у вічність д-р Богдан Цимбалістий, голова управи Українського Музею в Нью-Йорку від березня 1979 до травня 1990 року. Торік на загальних зборах УМ він був іменований почесним головою.

Біографічні дані про св. п. д-ра Б. Цимбалістого подаємо на підставі матеріалів з його архіву.

Народився Богдан Ярослав Цимбалістий 5 серпня 1919 р. в с. Бовшові Галицького району Івано-Франківської області. Українську гімназію закінчив у 1939 році в Станиславові.

Студії психології у Берлінському університеті (1941-1945) і опісля в Гетінгенському (1945-1948) закінчив докторатом у 1948 році. Його докторська дисертація з ділянки експериментальної психології була надрукована в німецькому журналі "Psychologische Forschung," т. 23, 1949, стор. 115-184.

Від 1952 до 1959 року працював редактором українського радіопередавання при Еспанському Національному Радіо. В той же період був співредактором еспанського квартальника "Оріенте" (від 1956 р. "Оріенте Європео"). В тому журналі, як і в журналі "Revista de Education" друкувалися його статті. Одне число "Оріенте Європео" за редакцією автора було присвячене виключно українській проблематиці.

Від 1959 р. жив у США. Свою психологічну практику відбув у Роклендському стейтовому шпиталі для умово хворих (Оранджбург, Нью-Йорк). Від 1960 до 1985 року працював головним клінічним пси-

хологом і директором (від 1968 року) психологічної клініки для молоді у стейтовій інституції для делінквентів у Джеймбургу.

У 1968-1969 роках був викладачем курсів психології для дорослих у Ратгерському університеті в Нью-Брансвіку.

Був консультантом у відділі послуг для молоді і родини та Нью-Джерзької реабілітаційної комісії.

Від 1966 до 1985 року вів приватну практику психотерапії.

Був членом Американської Психологічної Асоціації Нью-Джерзької Психологічної Асоціації, членом-кореспондентом УВАН у ЗСА.

У студентські роки був членом проводу Національної Організації Українських Студентів у Німеччині (1942-1945).

Від 1979 до 1990 року був головою управи Українського Музею в Нью-Йорку.

Публікації: одна психологічна студія німецькою мовою (докторська дисертація), п'ять студій англійською мовою (як автор або співавтор), вісім статей в еспанських журналах.

Журналістична спадщина д-ра Цимбалістого від 1949 р. нараховує понад 150 статей, надрукованих в українських газетах і журналах Європи, ЗСА і Канади: "Листи до приятелів", "Молода Україна", "Свобода", "Соборна Україна", "Сучасна Україна", "Сучасність", "Українське Слово", "Українські вісті", "Християнський голос" та інші. Багато статей підписані псевдонімами Б. Озерянин, Б. Стельмах, Б. Стельмахів, Б. Цимб, Б. Ярослав або ініціалами. Деякі довші статті вийшли потім окремими брошурками, інші в перекладі на англійську мову. Темі статей вказують на широкий діяпазон зацікавлень автора — не лише професійною, але й соціальною, політичною, культурною і церковною проблематикою та громадським життям української еміграції.

Д-р Цимбалістий високо цінив громадську діяльність членства Союзу Українок Америки, підтримував стипендійну акцію, метою якої є допомога шкільній молоді у Південній Америці та Європі. Подружжя Цимбалістих зразу ж стало спонсорами цієї акції.

У статті "Добрий почин" ("Свобода", 17 березня 1973) д-р Цимбалістий вказав на важливість стипендійної акції, подав ряд пропозицій та висловив признання організації. "Своєю ініціативою в допомозі українським дітям у Бразилії СУА черговий раз доводить, як доцільно, далекозоро і гуманно ця організація вміє відповісти на потреби часу", — писав він, підкреслюючи, що цей шляхетний почин заслуговує на повну підтримку громадян.

У рубриці "Голоси читачів" ("Свобода", 11 жовтня 1974) появилася стаття д-ра Цимбалістого як відповідь на закиди Василя Сосяка ("Свобода", 4 вересня 1974), що СУА занедбує національне виховання молоді. (Статтю д-ра Б. Цимбалістого передруковуємо в цьому числі журналу).

Заснування Союзом Українок Америки Музею вважав починком історичної ваги і одним з найбільших здобутків української громади у США. На загальних зборах УМ в 1979 р., коли д-р Цимбалістий вперше очолив управу Музею, він заявив, що найпершим завданням вважає поставити перед громадою потребу всебічної розбудови Музею. Він активно підтримував улаштування виставок, освітню працю, особливу увагу звертав на публікації, надавав великого значення інформації у пресі про діяльність Музею. Був ініціатором видання "Вісті Українського Музею" у щоденнику "Свобода", систематично дописував до "Вістей". Започаткував видання річних звітів Музею, в яких вичерпно описана його поточна праця. Своїх численних знайомих він заохочував ставати членами і жертводавцями Музею. Подружжя Цимбалістий постійно надавали УМ фінансову підтримку і це було прикладом для інших. Д-р Цимбалістий заініціював тривалі і пропам'ятні фонди, з яких відсотки призначені на потреби Музею.

СУА передав Музееві свою частину будинку на Другій авеню, який купив спільно з Українським Конгресовим Комітетом. Дуже скоро виявилася потреба більшого приміщення для сховищ експонатів, для бюра, виставок, проведення освітніх курсів. У 1985 р. управа Музею купила будинок в Нью-Йорку на Шостій вулиці між Другою і Третьою авеню. Цей будинок мав бути зруйнований і на його місці побудований новий. Потрібних коштів не вдалося зібрати, і тепер плянується перебудувати старий будинок та пристосувати його для потреб Музею. Д-р Цимбалістий присвятив багато уваги і часу справі будинку, хоч сумнівався, чи за його життя цей проєкт здійсниться.

У статті "Фолкльор, музеї і національне відродження" ("Сучасність", березень-квітень 1981) д-р Цимбалістий висловив свої погляди на важливість та завдання Українського Музею. Наприкінці статті він подає коротко історію Музею і пише:

"Український Музей у Нью-Йорку став — хай ще скромною — частиною культурного життя цієї метрополії. Його роля як установи, де чужинці можуть пізнавати здобутки української культури, очевидна. Перед усією українською громадою в світі постає однак питання: чи не прийшла пора вирости з фолкльорного рівня і створити музей, в якому могли б бути виставлювані твори наших

XXI Конвенція СУА. Відзначення Відділів — фундаторів У.М. Зліва: Софія Геврик (67 В.), Марія Савчак, д-р Богдан Цимбалістий, Надія Бігун (28 В.), Іванна Рожанковська.

Honoring of Branches, founders of The Ukrainian Museum. Fr. l.: Sofia Hewryk (Br. 67), Maria Savchak, Dr. Bohdan Cymbalisty, Nadia Bihun (Br. 28), Iwanna Rozankowsky.

найкращих мистців? Це означало б вирости з періоду змагання за самозбереження через усвідомлення собі найелементарніших вартостей народної культури (побуту) — й знайти місце в панорамі світової культури в її вищих формах... Без сумніву, репрезентативний Український Музей у Нью-Йорку, створений без допомоги власної держави, був би подиву гідним осягом української громади у вільному світі".

Дружина д-ра Цимбалістого, Марта, є довголітньою активною членкою СУА. Вона завжди підтримувала заходи свого чоловіка, спрямовані на розбудову Музею.

16 грудня 1990 р. відбулося відкриття виставки "Народне мистецтво — нові надбання". Виставка була присвячена д-рові Богданові Цимбалістому з вдячності за його довголітню невтомну працю і відданість справі зберігання української культурної спадщини. Д-р Цимбалістий відіграв історичну роль у розвитку нашого Музею. Під його керівництвом Музей виріс в одну з визначних українсько-американських інституцій і в один з найвідоміших у Нью-Йорку так званих "малих" музеїв.

Іванна Рожанковська

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ОБОРОНІ СОЮЗУ УКРАЇНОК

Закиди Василя Сосяка ("Свобода", ч. 179, 4 вересня 1974) Союзові Українок і взагалі українським жінкам, що вони не присвячують досить уваги, а то і занедбують справу національного виховання нашої молоді, не лише невинуваті, але й кривдять.

Невинуваті тому, що національне виховання

молоді — це обов'язок не лише Союзу Українок, чи жінок, але усього громадянства, іншими словами — кожного дорослого українця, жінок і чоловіків, молодих і старих, жонатих і не жонатих. Кожний американський громадянин, жонатий чи ні, батько чи бездітний, 18-річний чи 60-річний платить "шкільний

податок” як частину свого маєткового чи приходо-вого податку. Це саме є в інших державах. Тим часом, у нашій суспільності весь тягар національного виховання молоді спадає на батьків дітей шкільного віку, і треба подивляти та шанувати тих, що не жалують грошей і труду, щоб виховати своїх дітей як українців. Це ж вони вечорами і суботами мусять їх возити до шкіл українознавства, до Пласту, чи інших молодечих організацій, на проби хору або танців. Влітку вони висилають їх до таборів. Все це коштує не лише багато їзди, зречення з власного відпочинку, але теж додаткові грошові видатки, починаючи від шкільних і таборових оплат до придбання народних строїв, бандур і т.п.

Громадянство проголошує гасла ”лицем до молоді”, нібито журиться майбутнім нашої громади, нарікає на молодь, але дуже мало конкретно допомагає. Як така допомога мала б виглядати?

Якщо нам не здобути на Виховну Централю з мільйоновим річним бюджетом в більших скупченнях українців, то, на нашу думку, повинні існувати якісь місцеві, виховні ради (Борд оф Едукейшен), які координували б всі виховні зусилля на даному терені. Це привело б до максимального використання всіх ресурсів, без дублювання й витрат талантів і часу. Одним із завдань такої ради було б збирати гроші (з коляд, льотерій, імпрез тощо) на місцевий виховний фонд. Цей фонд мусів би досягати десятки тисяч доларів річно, а в більших містах, як Нью Йорк, Філядельфія, Чикаго — і сотню тисяч. Ці фонди потрібні на підручники та всілякі зорово — слухові засоби навчання, на стипендії для учителів, щоб уможливити їм доповнюючі студії українознавства влітку в Гарварді (молодші учителі можуть цього потребувати) чи на педагогічні курси, на стипендії для студентів на літні курси при Гарварді і вкінці на оплату учителям. Тільки краще оплачуючи учителів, можна буде привабити добрі фахові молоді сили, можна переводити селекцію між ними і можна ставити вищі вимоги до них. Місцева виховна рада приймала б учителів на роботу і їх оплачувала б. Тому вона мусіла б складатися з найбільш авторитетних осіб з різних ділянок нашого життя (релігійного, наукового, господарського, громадського та професіоналістів). Так є в американському суспільстві.

Союз Українок, на жаль, не виховна Централь з мільйоновим фондом. Але як організація жінок (матерів і не матерів), які мають активне громадське зацікавлення вона присвячує багато уваги і національному вихованню нашої молоді, більш як будь-яка інша наша організація. Союз Українок влаштував вже низку конференцій, присвячених виховним питанням: остання відбулася в Чикаго 5-6 жовтня, де обмірковано різні аспекти національного виховання, зокрема в дошкільному віці. Весною відбулася одноденна конференція в Детройті. Майже кожний відділ Союзу Українок вже влаштував не одну

повідь на виховні теми. СУА розпочинав стипендійну акцію для дітей у Бразилії і сьогодні біля сто дітей вчать за гроші спонзорів, організованих Союзом Українок. В різних містах постають світлички для дошкільних дітей.

Всіма цими справами, властиво, повинні займатися спеціальні комісії, на зразок КоДУСу, чи місцеві або центральні шкільно-виховні ради. А що їх немає, або є мало активні, СУА намагається заповнити прогалину.

Додаймо ще такі факти з діяльності СУА: коли всі інші організації розвалюються або завмирають, СУА щораз більше поширює своє членство, творить нові, зокрема молодечі, відділи і не розпадається. В СУА об'єднані жінки різних політичних переконань, до СУА належать давно народжені в Америці і нові — і нема конфлікту між ними і новоприбулими. Союз Українок — це одна з наших небагатьох організацій, переціплених з України, яка зуміла пустити корені на новому ґрунті, щоб далі розвиватися. СУА видає безперервно, місяць за місяцем, свій журнал ”Наше Життя”. Старші відходять, а їм на зміну приходять молоді, які беруть на себе тягар редагування й адміністрування такого періодичного видання. Який інший журнал — без ніякої зовнішньої допомоги — зумів так довго вдержатися, так регулярно появлятися та мати так добре зорганізовану редакцію й адміністрацію?

На нашу думку, Союз Українок є найбільш конструктивна динамічна організація, яка не тратить часу на складання різного роду заяв, проклямацій, резолюцій, — до чого зводиться робота багатьох інших центрів, — але ділово і, найчастіше, дуже ефективно береться за розв'язування пекучих конкретних проблем і ”виконування” громадських, харитативних виховних та інших завдань, що стоять перед нашою громадою.

Виглядає, що наші жінки виявляють багато більше потреб і сенсу відповідальності. Між іншим, активнішими членами наших студентських товариств переважно є студентки. Пропорційно більше наших дівчат кінчає студії, тоді, коли хлопцям мов би бракувало сили волі, витривалости і працьовитости так потрібних у студіях.

Можливо, дехто прийме це несерйозно, коли висловлю думку, що якщо б в УНРаді, СКВУ чи УККА керівництво було в руках наших жінок, ці центри були б багато більше динамічні і успішніші в їхній роботі.

Хай ці слова признання будуть квіткою — від чоловіка не-шовініста — з нагоди 50-річного ювілею СУА.

Щастя Вам Боже союзянки. Ви на добрій дорозі!

Богдан Цимбалістий

Джеймстаун, Н.Дж.

(”Свобода”, ч. 184, 11 жовтня 1974)

СВІТОВА КООРДИНАЦІЙНА ВИХОВНО-ОСВІТНЯ РАДА

К У Т О К П О Р А Д

МОЛОДЬ І РЕЛІГІЙНІСТЬ

ПИТАННЯ:

Пишу до "Кутка порад", бо турбує мене ставлення молодих (вже дорослих) до питань віри та виконання релігійних практик. Наприклад, у наших церквах (а я розпитувала про те в різних містах, де є наші церкви) на Богослуженнях переважають старші люди з дуже скупеньким відсотком молоді професійної інтелігенції віком 28-40 років. У чому справа? Чому їх немає в домах молитви? Кому залишаться чудові наші церкви, збудовані батьками?

Оля

ВІДПОВІДЬ:

Шановна Пані Олю!

Так, Ваші спостереження справедливі: у багатьох осередках, де є наші церкви, велика частина молодих професійних людей віком від 28 до 40 років рідко ходить до наших церков, за винятком Різдва і Великодня. Коли взяти до уваги, що багато нашої молоді кінчає католицькі школи і виростає в домах з традиційно-християнською атмосферою, то справді, в чому причина послаблення їхніх релігійних практик? Чи і релігійних почувань теж? Бо нерегулярне відвідування церкви не обов'язково може бути ознакою браку віри як такої. В той спосіб дехто себе оправдує. Це вже складніше питання, яке вимагало б глибшої індивідуальної аналізи релігійних почувань і форми їх вияву.

Але застановімся над аспектами видимої релігійної незаангажованості молодішої генерації. Однією з причин може бути географічна віддаль до церкви. У випадку молодих професійних працюючих жінок причиною може бути перевантаження працею. Неділю вони присвячують відпочинкові та іншим заняттям. Ще іншою причиною відсутності молодих на Богослуженнях є те, що вони не дістають в нашій церкві того, що хотіли б — більш інтелектуальний підхід до питань релігії та проблем сучасної людини. Бо сама катехизація не задовільняє їх. При тому слід звернути увагу, що генерація, про яку йде мова, є інтегральною частиною неукраїнської спільноти їхнього віку, т. зв. генерації "бембі-бумерс", і, на жаль, віддзеркалюють зацікавлення та гедоністичний стиль життя тої генерації.

Відрадним фактором у тій ситуації є висліди студій американських соціологів на тему ставлення молоді до релігії. Ось журнал "Ньюсвік" з 17 грудня 1990 р. у статті "Молоді американці повертаються до релігії" подає таку статистику: дві треті "бембі-бумерс" залишили організовану релігію, але в останні роки

більш як одна третя їх повернулася до неї. А понад 80% останніх вважають себе релігійними і віруючими. З цієї групи більша частина, 60%, — це подружжя з дітьми. Молоді батьки приходять до усвідомлення, що діти для здорового морального і емоційного розвитку потребують тривалих вартостей, базованих на Божих правдах. Друга причина їхнього повернення до релігії є духовний вакуум сучасного бурхливо-загрозливого життя. В церкві, яка має добрих, освічених, з відкритими очима на сучасні проблеми душпастирів, молоді люди знаходять заспокійливий фактор віри та релігійних практик, що в свою чергу є сильною мотивацією повернення до організованої релігії.

Багато релігійних деномінацій осягають мету втримання і притягання до своєї церкви молодих людей завдяки організуванню різного роду програм — дискусійних вечорів, програм для дітей, спортивних клубів — словом, творячи місце і нагоду для заспокоєння духовних, культурних і товариських потреб їхніх парафіян.

Ці спостереження з американського світу стосуються і молодих людей нашої української спільноти. І коли парафія має щастя мати чутливого до проблем сучасної молоді душпастиря, його популярність серед молодішої генерації є очевидна, а з цим і зростає зацікавлення організованим релігійним життям.

У цій розмові ми звертали головно увагу на участь в організованій релігії, однак не можна забути, що сутність релігійності лежить в її духовності. А над нею людина мусить працювати, знаходячи час на роздуми про себе, світ і його Творця, на зосередженні оподалік від гамору довколишнього життя, що знову приводить нас до питання церкви — дому молитви, який найбільше відповідає для молитовних захоплень думками про Бога.

Цю правду людина відчуває, досягаючи певної духовної зрілості та батьківського статусу. І тому нам не треба журитися, кому ми залишимо наші Божі домівки. Залишимо їй, нашій, сьогодні дещо зматеріяльованій молоді, яка завтра дозріє і прозріє, яка прийде і діток своїх приведе, щоб навчати їх добра і правди. Вірмо в це.

Це питання і відповідь базовані на спостереженнях американської дійсності. Цікаво буде почути, як ці справи виглядають в Канаді чи інших наших поселеннях. Щиро просимо Шановних Читачок відгукнутися на цю тему!

Любомира

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

Vol. XLVIII

OCTOBER 1991

Editor: Marta Baczynsky

LUBOV DRASHEVSKA

OLENA PCHILKA — STAR OF UKRAINIAN REBIRTH

(This article in Ukrainian was reprinted from a book *Vyznachni Zinky Ukrainy* (Outstanding Women of Ukraine) published by the Union of Ukrainian Women in Diaspora, Western Germany, 1950. The article was based on the "Autobiography" of Olena Pchilka (1930) and on

recollections of her daughter Isydora Kosach-Borysova, as told to Lubov Drashevskaya over an extended period of time. The article appeared in OUR LIFE in installments: first installment — June 1991.)

To frolic on the high bank of the Dnister River, on the Sharhorodska hill, to enjoy the landscape and the ravines with their multicolored clay, to gather flint stones — that was called "going to the garden."

Olesia and grandmother walked to the garden.

Olesia is seven, grandmother — seventy. Grandmother walks slowly, for her legs are old, but her gray eyes are young. She sits and contemplates the wide span of the Dnister River valley. Olesia gathers unusually shaped flint stones. She has a whole bunch and each stone resembles the form of some animal.

Later, grandmother takes Olesia by the hand and they go from house to house. Grandmother copies pictures she finds in the peasant houses — the rich ornamentation of the Podolia region found on the clay ovens and around the windows. At home, grandmother sits at her desk, copies the ornamentation or reads. This is a quiet sunset to a long, industrious life. Quietly, Olesia plays near grandmother.

From neighboring villages students, school children and teachers come to Mohyliv Podilsky to speak with Olena Pchilka — Olha Petrivna Kosach — to consult with her, to show her their poems. The Ukrainian intelligentsia, the old and the new, spawned from the revolution and lifted from the villages know who Olena Pchilka is. They all read the books and publications which she wrote, published, translated and edited; they saw the embroidery patterns which she collected. They heard about her activism and with reverence they approach the mother of Ukraine's greatest poetess, Lesia Ukrainka.

The end of life. In the portrait painted three years before her death by artist Krasnycky, one sees an old woman with a piercing gaze and straight features. In the portraits of her young years, she is an attractive woman in Ukrainian folk costume or an elegant lady with a

curly coiffure, dressed in an old fashioned lace gown.

She lived for 81 years. She worked all her life, raised children and grandchildren, wrote and translated, edited, collected Ukrainian ethnographic material and researched her findings in a scholarly fashion. She was an active proponent of Ukrainian rebirth and an individual full of life. She loved nature, music, singing, flowers, the theater, children, good company and books. In her youth she loved to dance and dress nicely. She was multitalented: she wrote novels, poems, articles, scholarly works and was one of the creators of the Ukrainian literary language. She acted in the theater, painted, designed a house, and with great enjoyment and success cultivated flowers and fruit bearing plants.

Olha Petrivna Kosach was a bright star within the talented Ukrainian intelligentsia. She was friends with Lysenko, Starytsky, Nechui-Levytsky. Like a magnet she attracted the young writers — Kotsiubynsky, Oles, Franko. From her youth to old age she was true to her ideals, decisive, active and industrious.

The Primary Years

June 30, 1949 marked the 100th anniversary of the birth of Olena Pchilka.

It is the year 1849 in the heart of picturesque Poltava region — the town of Hadiache. The clear waters of the river Psol flow quietly. Meadows and forests surround the provincial town.

In a straw covered house lives landowner Petro Yakymovych Drahomaniv. At one time an illustrious official in Petersburg, he was a graduate of the aristocratic school "Uchylyshcze Pravovedenyia," was part of the social life of the capital city, wrote poetry and later

became a lawyer in the Department of Foreign Affairs. His brother had a successful military career.

The ideas of the French revolution permeated even the frigid Russian capital. The brothers Drahomaniv loved liberty and were inclined toward democracy. Yakiv died in Siberia, because he was part of the Decembrist uprising. Petro was dismissed from his job, cut all old ties and moved his liberal ideas to his native Hadiache.

The former Petersburg aristocrat and poet married a village girl, Elysaveta Ciacka, who could hardly read. He rebuilt his homestead. His father-in-law gave him a few beehives, and life in this patriarchal environment proceeded at a sedate pace. Freedom and liberty abounded in the Drahomaniv homestead where the serfs lived with their masters like members of the family. However the local gentry prevented him from getting a position.

Five children grow up in the Drahomaniv villa. Among them is Mykhaylo, the future political activist, and Olha, future Ukrainian writer and activist. The mother is in charge of the household, while the father concerns himself with books. Only when asked by his wife to go and check the work in the fields, he will drive the two miles to the homestead and take the children with him.

The children grew, interacting with the household help, the people of Hadiache, surrounded by Ukrainian songs, folk traditions and customs. A favorite pastime was to discuss their dreams and interpret their meaning. Their mother had a nice voice, and she sang while sewing.

The father was the children's teacher. He instilled good literary taste in them, reading the works of the great Russian authors to them. The few Ukrainian publications available at that time, did not reach Hadiache. From their earliest years, the children knew Pushkin, Lermontov, Gogol.

Olena Pchilka writes in her autobiography: "The impression of the first time my father read to me, a small girl, Gogol's *Taras Bulba*, has remained with me all my life. Father called me and began to read to me under the apple tree. It seems as if the bright images from that magnificent work imprinted themselves on my mind then and forever.

And so the children grew in a Ukrainian ambience and better sampling of the highlights of foreign literature. They had a passionate love for their own kind, but a refined, well developed literary taste.

Mykhaylo Drahomaniv and Olena Pchilka give their father credit for their cosmopolitan outlook, intellectual interests, the love of freedom and humanism.

Their mother's songs, the stories of grandmother Lizavet, the Ukrainianism of Hadiache instilled in Mykhaylo Drahomaniv and Olena Pchilka a love for Ukraine and Ukrainian culture. To them they attributed their devotion to the Ukrainian cause.

The School Years

Of the two sisters Olha stands out as the more

Olena Pchilka

Олена Пчілка

talented and more devoted to reading and beautiful poetry.

Her father decided not to send her to the Hadiache boarding school where her older sister studied with the other provincial young ladies. He wanted Olha to go to a large city, perhaps even Petersburg. Her father wrote to various cities and told Olha to pray so that she would be accepted as a student at the prestigious Smolny Institute in Petersburg. Olha prayed quietly.

"Merciful Lord, dear God, make it so that I would not be accepted." Olha was not accepted into any of the boarding schools for aristocratic young ladies.

Meanwhile, her older brother Mykhaylo entered the Kiev University. At Christmas time he would come home. They would sit around the stove and listened to him talk — there were never enough stories about Kiev, about students, about the new community movement which at that time, in the 60', was beginning to emerge.

The death of her father in the summer of 1860 was the first tragedy in Olha's life. That following Christmas Mykhaylo again came home for the holiday and told Olha that the time had come for her to begin serious study.

Everyone at home was very concerned that the poor kiev would embark on such a long journey in the middle of the winter. However, right after the Feast of Epiphany, they bundled Olha up in furs and sat her on a sled next to her brother.

It was late in the evening on the fourth day of travel that they saw the Pecherska Lavra. Somewhat later that night the nearly frozen travelers thawed out in a warm Kiev apartment.

Olha was called "Puss in Boots" for she wore attractive suede boots.

The Nelhovsky Boarding School where Olha studied, was one of the better teaching institutions of its time. The noted doctor and pedagogue Pirohov taught

natural sciences and physics there. The school excelled in the teaching of German and French.

Olha spent the holidays with her brother's family where she was able to meet the cream of Ukrainian intelligentsia. She continued to read as much as she could.

The first short story written by Olha Drahomaniv-Kosach was published in German. In 1866, her German language teacher gave an assignment to write a humorous story. Olha's story about the adventures of a young lady and her hat on the Dnipro River, was so good that the teacher published it in a German magazine, paid the seventeen year old author a lot of compliments and told her to keep writing.

Olha Drahomaniv graduated from the Nelhovsky Boarding School in the Spring of 1869.

Enthusiasm For Ethnography

The provincial gentry of Volyn' loves to dance. Wrapped in furs, the young women arrive at Zviahel on sleds from their neighboring estates. City officials also come, but it is grandest when a regiment is stationed nearby, for then, during the ball, the gold on the uniforms of the officers sparkles and shines.

The regimental orchestra plays heartily, while couples swing by. In the steamy ballroom one hears Russian, Polish, French.

Young Mrs. Kosach, the wife of Zviahel official Petro Antonovych Kosach loves to dance. Tall and pretty is Olha Petrivna, with large gray eyes, black hair and soft Slavic features.

The elegant beauty dances waltzes and quadrilles, but later the guests gossip amongst themselves about some of the idiosyncrasies exhibited by Mrs. Kosach.

"Imagine, they speak the peasant language at home. Yes, yes, Mrs. Kosach, her husband and children speak like the peasants."

"Mrs. Kosach was again dressed like a peasant. She wrapped her head with a kerchief."

"Her children speak only the peasant language and are dressed in typical Volyn' jackets."

It is a fact that Olha Petrivna constantly uses the Ukrainian language. The childhood years in Hadiache, in the heart of Poltava region; the years of her youth spent amid the Ukrainian intelligentsia in Kiev had influenced her deeply. At 19 she married the young Ukrainian nobleman Petro Kosach whom she met in Kiev and in 1869 the couple moved to Volyn', since he got a position in Zviahel.

In these years, the 60' and 70' of the last century, the Ukrainian intelligentsia, though russified or polonized till then, progressively "rediscovered Ukraine." Initially this discovery was triggered through that which identified Ukraine best — language, songs, embroidery.

At that time the peasant genius Taras Shevchenko was still alive. Kosach had met him once and Shevchenko's former love Lukeria, since she used to visit the Kosach home. Feelings of nostalgia were awakened,

nurtured by a romantic interpretation of Ukrainian history. The intelligentsia was delighted to listen to the kobzar (minstrel singer) and the ladies loved to wear Ukrainian folk dress. Few people had a clear picture of socially and nationally oriented causes or objectives. Most of the enthusiasm was based on sentiment rather than concepts, but all supporters of Ukrainian rebirth, teachers, artists, students, considered it their responsibility to collect ethnographic material such as songs, poems, proverbs, embroidery.

There were discussions — can literary and scholarly works be written in the Ukrainian language or should it remain only as an instrument for "household use."

Olha Petrivna Kosach was not interested in social conflicts. She was a total Ukrainian, a passionate person, a daughter of her time and all her being was given to serve the Ukrainian rebirth.

In her autobiography Olha Petrivna writes: "It was still when I was in my brother Mykhaylo's group that I began to love ethnography. This interest to compile ethnographic data I brought with me to Zviahel. What riches I found in the Volyn' region!

This whole country, but especially the Zviahel area enchanted me. The language of the Volyn' people seemed so rich, so beautiful. Of course there were particulars which differed from my native Poltava, but this is what I found especially endearing. The embroidery is incomparable."

The work "Ukrainian Ornament" was published under the pseudonym Olena Pchilka in 1876. It contained more prominent examples of embroidery from the Volyn' region, and even today stands as one of the more notable works on this branch of study.

The wife of "His Honor" loved to dance at a happy get together. She laughed at the students who walked about with cropped hair and plainly dressed. She loved life too much not to have taken advantage of all its little pleasures.

Revolutionary ideas were strange to her. In the patriarchal Hadiache she did not witness any sharp social disparities. Everyone lived in harmony in the Drahomaniv household. Olha Kosach did not agree with the revolutionary liberators who changed into folk dress and went "propagating among the people." She grew up among the people and felt she knew them. She believed it was not necessary for her to become a "phony" in order to win their trust.

Grandmother Korszynsky came to visit her. The old woman was a walking encyclopedia of oral traditions. Two lyre players sat in the gentry house and sang their songs.

Together with a small group of Ukrainians Olha Petrivna published several Ukrainian books. It was in 1869 that the twenty year old Mrs. Kosach founded a public library in Zviahel, that contained only Ukrainian books.

*To be continued
(Translated from Ukrainian by Marta Baczynsky)*

FASHION AND FUN.....

The Ukrainian Museum's fundraiser for Spring 1991 featured a fashion show held at the stately Warren Hotel in Spring Lake, New Jersey. It was an affair filled with fun, glamour and the infectious enthusiasm and enjoyment of the lovely group of models, most of them members of the Spartanky sorority of Plast, who presented the fashionable garments.

Of particular interest to the audience was the introduction of Olha Petrivna Yarema, a young fashion designer from Ukraine, who offered women's apparel for contemporary use based on traditional Ukrainian folk art designs. The garments were made of fabric woven by Ms. Yarema in intricate patterns and lively colors.

The exciting afternoon event was organized by the Museum's Board of Trustees Special Events Committee, chaired by Tatiana Tershakovec. The fashion show was the project of Lidia Bilous, a committee member, with the assistance of her daughter Oresta Bilous. Numerous individuals, friends of the Museum, members of the Board of Trustees as well as staff members were instrumental in making the affair a great success.

Photos: Marta Baczynsky

WOMEN AND THE UNDERSTANDING OF EASTERN EUROPE

Continuation

What more, the erosion of Soviet totalitarianism has also generated a deep distrust of women, women's leaders, and feminism in general.⁶ The Left, including the communist parties, had always supported its version of women's emancipation and promoted the careers of at least some women. All social democrats have historically espoused the rights of workers and the rights of women and most were genuine in their convictions. But as many reformers, they felt that their convictions place upon them both the duty and the knowledge to speak on behalf of the workers and of women. Women have been used, often willingly, to help build communist societies that promised them equality. Especially in the first years of communist regimes the gains of women in opportunities of employment and education, as well as in equality in law have been significant. But the reality of the communist political system negated these rights in practice. In effect, therefore, for women in Eastern Europe equality meant a double burden: work outside the home to earn the salary necessary to keep the family alive, and work in the home in a paternalistic society in which consumer goods were scarce, the economy subject to centralized planning that did not take any women's or family needs into consideration, Marxism, as all democratic approaches, defines women in the terms of its own ideology, which — while purporting to be sex/gender blind, was nonetheless formulated by males and is, essentially, male oriented. Klara Zetkin's March 8 Day of Women celebration became one of more meaningless political hoopla for the overworked Soviet and East European woman. Most Soviet and East European women feel that it was the feminists' insistence on equality of women that was responsible for the double burden of work heaped upon them.⁷

Part of the problem lies in the women themselves. The articulate ones wrote in the language into which they had been socialized, the conventional language of history and politics. Their training, upbringing, and expectations did not predispose them to forge a new language, a new mode of conceptualizing their own "condition humaine." Forced into constructs not of their own making, divorced from power, when they did venture to conceptualize the place of women in the world they could not find the necessary words and were dismissed as extraneous feminists.⁸ Extraneous because, as most East European writers would argue, feminism is a "Western import" of no relevance to East European women who already enjoy all the equality and recognition they could want.⁷

To recreate the history of women in Eastern Europe we must turn from the political picture and look at the functioning of society. The shift from states to societies makes us aware of community efforts to self-preservation and for a more comfortable life. It suggests that the strategies historians of women have devised to integrate the women's component into history provides us with a more nuanced view of Eastern Europe, since the study of the communities, of the civic society, provides us with a fuller picture of Eastern Europe.

Within the Soviet Union, too, the power of democratic nationalism is rising, drawing the geo-political mass closer to the European continent. The differences between Eastern Europe and the Russian Empire, or its successor, the Soviet Union, appear to be those of chronology and of degree, rather than of substance. The border between Eastern Europe and the Russian state appears to be porous and the problems facing the two areas quite similar.

Chief among them are the inability or the unwillingness of the central government to provide for or to enable the creation of economic opportunities to raise the standard of living of the population. The lack of economic development, or simply economic backwardness in the area is reflected in the failure of effective social mobility of the population and in the failure of economic and social integration. The authoritarian governments in the area, if not expansionist, pursued policies of centralization detrimental to the population and blind to its long term needs. In modern times these states were also marked by integral chauvinist nationalism intolerant of others and blatantly anti-semitic that gave all nationalism a bad name.

The pervasiveness of the problems confronting the area, the inability of the various regimes to provide long term solutions and the powerlessness of women in both parts of the area justify my fusing East Europe and Russia in this analysis.¹² Furthermore, the Soviet Union and the Russian Federation itself is composed of different ethnic groups which the Russian governments have vainly tried to fuse into one. Russia's seeming success in the endeavor makes us overlook the fact that in the long run Russia is as incapable of moulding the nationalities into its own image and likeness as the Eastern European states were. We read into the topic accepted categories of our thought, or worse yet, perpetuate the categories others may want us to use. In the case of Eastern Europe we tend to focus on the state and gauge success in the degree of its centralization;

later we also study opposition movements to the state, and try to see why they failed. States in Eastern Europe rarely reflected societies, and almost never had the interests — let alone the welfare — of its populations at heart. A focus upon ideology — be it religion, or autocracy, or Marxism — is not only center-oriented but by definition must deal with the articulate elite or the oppositional intelligentsia, even if ostensibly the topic is the common people. An attempt to move beyond the small circle of the intelligentsia confronts us again with the similarity of the issues of the entire area.

Traditional political history divorces the public from the personal even in areas where some degree of participatory politics is possible. Traditional historical approaches, moreover, tend to stress the systematic rational or reasoned articulated explanation or paradigm for a series of events, not necessarily the events themselves, thus favoring a generalized, potentially ideological approach. The attempt to explain or systematize phenomena to some even organizational scheme may obfuscate the story by its very desire for clarity. Systemization, so necessary in any coherent presentation, can nevertheless shroud reality by endowing it with a philosophical transcendence. That in turn makes reality more difficult to change — or in the case of contemporary Eastern Europe, even more difficult to understand the changes and the alacrity with which they came.

Focus upon community work is not the same as upon social history, or upon indicators of social unrest. Nor is it a study of nationalism. By restudying the history of community organizations, which often have a major women's component, we are able to see the roots of society, the patterns of public activity, indicators of the nature of the given society. Church, cultural, and especially self-help organizations constitute good sources for such a study. We use tools of intellectual history, but look at its unrecorded and often inarticulate and unarticulated side. Women constitute a convenient place to begin that study. Community interests in Eastern Europe developed often in opposition to the state, rather than being coopted by it. Political changes and economic dislocations resulted in an archeology of social and ethnic layers that further contribute toward the heterogeneity of the population and toward the mutual distrust of the government of its own citizens, and vice versa. In short, the development of civil society — for one reason or another — does not occur. There was also a failure of integration of social and economic elements in their socio-political structure.

Patterns of behavior and thought among women, their participation in community activities can illuminate aspects of the whole society. While it is both impossible and premature to make definitive generalizations about the women in Eastern Europe, some similarities among them in the role they play in their societies can be made. In one sense Lenin was right — participation of

women is critical for the success of the revolution. It is also critical for implementing social and political changes in society that foster the rooting of democratic institutions. Women in Eastern Europe avoided referring to themselves as feminists. Rather, as other women of preindustrialized societies, they tended to transfer their autonomous status to community activities without a particular stress upon women's liberation. Even the few university educated and middle and upper class women of the area conscious of women's second rate status dwelled not so much on the liberation of the sex, as on the liberation of the whole society or of the nation, depending upon whether they were members of the dominant nationality or of a so-called minority. In this respect Eastern European women presaged the similar stress of the women of the so-called third world who deferred women's equality to the liberation of the land.

There is an unstated linkage between ethnic studies, or studies of the non-dominant groups, since they are often not the minority in the area although they are often referred to as minorities, and women's studies. The linkage surfaces in the most unlikely sources: Thus the executive director of the National Women's Studies Association (USA), Caryn McTighe Musil, when asked in the Fall of 1990 to participate in the discussion of curricular development and the structure of the academic major at a meeting of the Association of American Colleges, became, in her words "very aware of the stunning absence of an ethnic studies program" in the discussion.¹⁰ Faculty members at Smith College, in setting up the Women's Study Major "hope that their ...majors come away from the program with an understanding of the complex interrelationships between gender, ethnicity, and cultural expectations."¹¹ In the Russian Empire in the nineteenth century the scholars who wrote works about women, either their history or the history of the mores of the times, or the stories about exceptional women, also did some work on the so-called minorities.

The manner in which governments control the population reflects the unstated coda of the control family and society exercised over women: limitation of mobility, lack of opportunity for education, denigration of the autonomous self-worth of the individual, and stress upon reflexive self-definition. We should include here also periodic symbolic praise (weddings, statements of the power of the proletariat, March 8 celebrations) and denigration (impurity and weakness of women, political recantation). The governments in Eastern Europe often treated their own populations as little children. As for the women, the most dramatic example in the nineteenth century was the Austro-Hungarian law that specifically barred minors, criminally insane, and women from voting.

II

Women both accept labels devised by others and

define themselves within the context of prevailing political and social terminology, presuppositions, and views. Historically few of them have been able to articulate their views, break from the verbal mold, and defend their policies. This is true when retrospectively the policies of the women prove to be correct.

Let me illustrate by looking at the politics of Russian feminists during the critical years of the first Russian revolution between 1904 and 1908. The Russian Empire at the time included a good one third of Poland, all of the Baltics, the Caucasus, much of Central Asia, and most of Ukraine. It also had — not in the Russian center but mainly in the western peripheries — a sizeable Jewish population. The cities were largely Russian; even the Jews who had money and education (prerequisites to receiving the mandatory government permit to live in the cities) tended to be Russified and cut off from their Jewish roots. The revolution of 1905 gave Russians an opportunity to reverse the tradition of centralized bureaucratic authoritarianism and establish a representative, modernizing regime that could benefit the population. Russia had just withdrawn from a disastrous war with Japan and the pressure of worker, student and intelligentsia unrest had forced the government to promise a representative assembly chosen by some kind of popular elections.¹²

Every political liberalization in Russia brings with it a flowering of cultural life and of out-reach programs that at other times are banned by the police.¹³ The period of 1905 was especially rich in the establishment of literacy societies, programs aimed at bringing general enlightenment to the population and economic cooperatives directed at ameliorating the conditions of the peasants. Russian liberals threw themselves into all this activity, and into political life as well. Russian society at the time had an articulate and educated urban population that supported liberal reforms, had an outlet to the press and the outside world, and had hopes of succeeding, without bloodshed, to restructure Russia into a constitutional monarchy. As many authoritarian states, Russia did not only centralize its government but also its society. Public opinion, and the writing and analysis of history, centered largely in the two capitals — St. Petersburg, the seat of government since the 1720s and Moscow, the historic capital dating from the Mongol times. To this day our analysis of Russian developments is often generalized from the experience of these two major cities. Russian women had established the usual upper class philanthropic societies which in turn spawned regional branches in the non-Russian areas of the

Empire. The centrist approach kept the peculiarities of the provincial organizations from being noticed by historians, as well as the residents of the capitals themselves.

The sudden growth of organizations of non-Russian make-up and goals caught the liberals unaware. They had discussed the issue of anti-semitism, but the solution to it they saw in the Jews being treated as Russians, and essentially becoming Russian except for their Jewish faith. The growth of Yiddish cultural organizations surprised the liberals. The growth of nationalist aspirations among the Poles the Russians could understand, but similar developments among the Balts, the Ukrainians, Georgians, Armenians and other nationalities caught them unaware. The liberals immediately distrusted these developments, seeing in them only divisive tactics that would weaken the democratic forces. With their urban, centrist focus, the liberals presumed that the power of the Tsar could only be limited by rallying to their version of the opposition, deferring all other aspirations, and establishing a united front under their leadership.

To be continued...

7. Hence the unwillingness of Soviet women to breathe life into the Councils of Women that Mikhail Gorbachev tried to create upon assuming power.

8. Natalia Kobrynska is a case in point. In the 1880's she argued that socialism without feminism would only spell a double burden for women; for a brief introduction see Martha Bohachevsky-Chomiak, "Natalia Kobrynska: A Formulator of Feminism," in Andrei S. Markovits and Frank E. Sysyn, eds... *Nationbuilding and the Politics of Nationalism*. Harvard University Press, 1982, pp. 196-219, and her *Feminists Despite Themselves: Women in Ukrainian community life 1884-1939*. (University of Alberta Press, 1988).

9. Polish literature is especially rich in this approach, for an *Od przadki do astronautki*. Warsaw, 1963.

10. There are of course differences in the historical development of the Russian state and the peoples of Eastern Europe, as well as some differences in the historical development of the states of Eastern Europe with the various governments of Russia. The Asian territories of Russia are particularly in marked contrast to those of Eastern Europe, but even there when we focus on the peoples of East Europe and the peoples of Russia we see the underlying similarity of the societies of whole areas despite the political and historical differences.

11. "In Search of a Metaphor for the Major: A Feminist Challenge," *Liberal Education*. September/October, 1990, pp. 18-21, quotation from p. 21.

12. From news item in *ibid.*, p. 42.

HOLIDAY GREETINGS! Greet your family and friends with the holidays in "Our Life". By purchasing a "greeting ad" you not only share your best wishes but also support our magazine.

Holiday greetings ads received by November 1st, will run in the December issue; those received by December 1st, will run in the January issue. Three (3) lines of text is \$10.00.

Наше Харчування

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

Риба — одна з найздоровших страв. Тепер вона доволі дорога, все ж таки хоч раз на тиждень повинна появлятися на нашому столі.

Рибу можна приготувати в різні способи: варити, варити в окропі (roach), смажити, пекти. Подаємо декілька приписів на рибні страви.

ФІЛЕ З КАМБАЛИ ЗІ СИРОМ (FLOUNDER) НА 6 ОСІБ

4 ложки масла або маргарини
6 філе з камбали
сіль до смаку
1/4 ложечки перцю
1 горнятко молока
2 ложки борошна (муки)
1 горнятко тертого "чедар" сиру
3 ложки "шері" (необов'язково)
солодка паприка до посипання

Нагріти піч до 350°. Розтопити 2 ложки товщу і мастити рибу з однієї сторони. Посипати сіллю і перцем. Звивати тісно і укладати в огнетривалому посуді. Полити 1/2 горнятка молока і пекти 20 хвилин, щоб риба була м'яка. В тому часі стопити решту товщу, додати борошно і решту молока, і варити мішаючи, щоб згусло. Зменшити вогонь, всипати сир і влити шері (якщо хочете). Додати 1/4 горнятка рідини зі звареної риби до підливи зі сира. Якщо не вживаєте шері, додати 2-3 ложки додаткової рідини.

Полити рибу підливою зі сира. Посипати паприкою і вкласти на 1-2 хвилини під вогонь (broiler), щоб сир зарум'явився.

ФІЛЕ ЗІ СОЛІ ЗІ ШПІНАТОМ (SOLE) НА 6 ОСІБ

6 кусків солі (2 1/2 фунта)
1/4 горнятка цитринового соку
2 ложки дрібно нарізаної "тримбульки" або цибульки (тільки зелена частина)
2 ложечки тургуну (taggagon)
сіль до смаку
1 горнятко білого вина
2 пачки мороженого шпінату (frozen chopped spinach)
голландська підлива, як вище

Рибу сполоскати та витерти паперовим рушником. Полити кожний кусок з обох боків цитриновим соком. Зложити кожний кусень три рази (темною стороною риби досередини). Вкласти до глибшої пательні (сковороди), посипати "тримбулькою" або цибулькою і сіллю, полити вином і варити до закипання. Зменшити вогонь і варити під покришкою 5-8 хвилин.

Зварити шпінат і дуже добре витиснути воду, накрити, щоб був теплий. Вийняти діркованою ложкою філе, а рідке перецідити, щоб було 1 горнятко.

СУДАК З ПЕЧЕРИЦЯМИ (PERCH) НА 6 ОСІБ (З УКРАЇНИ)

2 фунти судака,
8 унцій печериць
3 ложки масла або маргарини
1 ложка борошна (муки)
1/2 цибулі
1 мала морква
кусок селери
1 лавровий листок
5 зернят перцю
1 ложка цитринового соку
1 ложка дрібно посіченої зеленої петрушки
3 горнятка вивару з городини

Варити городину 20 хвилин і відцідити. Рідину затримати. Рибу сполоскати, нарізати на кусні, залити виваром з городини, вкласти лавровий листок і варити, щоб була готова.

Печериці нарізати, полити цитриновим соком і смажити на товщі, посипати борошном і перцем, влити бульйон, в якому варився судак, і добре розмішати. Готовий судак подавати з печерицями.

ЛОСОСЬ, ЗВАРЕНИЙ В ОКРОПІ (POACHED SALMON) НА 6 ОСІБ

6 кусків лосося
2 кварта води, або 1 кварта води і 1 кварта білого вина
сіль до смаку
кусок цитрини
2 лаврові листки
6-8 зернят перцю

Цибулі не давати, бо вона забирає делікатний смак лосося.

Воду варити з додатками, коли закипить, 15 хвилин. На кип'яток кинути куски лосося і знову від часу закипання варити 8-10 хвилин. З води уважно виймати діркованою лопаткою.

Подавати з голландською підливою.

ГОЛЛЯНДСЬКА ПІДЛИВА

3 жовтки
2 ложки цитринового соку
1/4 ложечки солі
1/4 ложечки білого перцю
1/4 горнятка (або менше) стопленого масла або маргарини

До електричного змішувача дати 3 жовтки, сок, сіль і перець. Мішати 2 секунди. Тоді відкрити і краплями вливати масло. Сос згусне зразу ж. Можна вживати і готовий сос фірми "Кпог", даючи половину масла, як вказано у приписі на коробці.

ПРИГОТУВАТИ ПІДЛИВУ З ВИНА:

3 ложки масла або маргарини
3 ложки борошна (муки)
1/2 ложечки солі
1/8 ложечки перцю
1 горнятко риб'ячого росолу
1/3 горнятка вершків (light cream)
1/2 горнятка вершків (heavy cream)

Стопити масло, додати борошно, сіль і перець, росіл та 1/3 горнятка вершків постійно мішати. Заварити на малому вогні, щоб згусло. Влити 1/3 горнятка підливи з вина до шпінату і змішати. Вкласти шпінат до огнетривалого посуду, а на це накласти філе і полити рештою підливи з вина. Вбити вершки (heavy cream) на густо та змішати з приготованою голландською підливою і ложкою наливати на підливу з вина. Вкласти до печі під вогонь (broil) на 2-3 хвилини, щоб легко зарум'янилося.

ЮВІЛЕЙ 93-ГО ВІДДІЛУ СУА ІМ. О. СТЕПАНІВ У ГАРТФОРДІ

Ювілейне свято 25-літньої праці 93-го Відділу СУА у Гартфорді відбулося 9 червня ц.р. Службу Божу в намірненні членок відправив о. монс. Степан Чомко в церкві св. Михаїла. Святочний обід з програмою відбувся в Українському Народному Домі. Прибуло багато гостей — місцевих і з околиць. При вході до залі гості одержали гарно виготовлену ювілейну книжечку, а членки Відділу були наділені також корсажем з живих квітів. На окремих столах була влаштована, по-мистецьки виготовлена, виставка всесторонньої праці Відділу протягом його існування. Діяльність Відділу була чудово віддзеркалена в чотирьох альбомах-архівах, що їх упорядкувала Анна Крамар. Видання Союзу Українок і Українського Музею також були показані на цій виставці, яку зацікавлені гості з захопленням і подивом оглядали.

Святочну програму відкрила голова Відділу Ірина Остап'юк. Теплими словами вона привітала гостей і попросила однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять членок, які відійшли у вічність. В короткому слові вона розповіла про засади, ціль та працю Відділу. Деякі з досягнень, про які вона згадала, — це підтримка Українського Музею в Нью-Йорку, де Відділ є потрійним меценатом, праця на медично-суспільному полі та фінансування стипендістів. Під кінець вона закликала українське жіноцтво вступати в ряди СУА, щоб разом працювати для кращого майбутнього нашого народу. Відтак вона передала ведення програми Ярославі Кукіль. Ведуча насамперед представила гостей за головним столом, де були: представниця Головної Управи Марта Данилюк, голова Округу Нова Англія Валя Чудовська, перша голова 93-го Відділу Ольга Платош-Стеткевич, теперішня голова Відділу Ірина Остап'юк і парох української католицької церкви о. монс. Степан Чомко. Після цього вона привітала представників організацій, голів Відділів та членок СУА і всіх присутніх гостей, які численно прибули на це свято.

Головну доповідь виголосила представниця Головної Управи Марта Данилюк. Вона вичерпно описала організаційний процес розвитку, через який проходив СУА в Америці, його початкові труднощі, а згодом і успіхи. До найбільших успіхів належать: Український Музей в Нью-Йорку, журнал "Наше Життя", фінансова допомога дітям Чорнобиля, стипендійна акція для студентів у Бразилії, Аргентині, Польщі, Україні, членство в Національній Раді Жінок США та репрезентація СУА в міжнародних жіночих

організаціях. На закінчення вона побажала нових успіхів у праці Відділу.

Голова Округу Валя Чудовська привітала ювіляток з нагоди 25-літнього існування. Опісля о. монс. Степан Чомко провів молитву і поблагословив трапезу. По відспіванні "Многоліття" присутні засіли до обіду. Після короткої перерви Ярослава Кукіль відчитала численні привіти та побажання, що надійшли від різних організацій Гартфорду і околиці. З приємністю і навіть легким зворушенням вона прочитала привіт від о. Василя Ковбича з Риму, її стипендіята, який висвятився у червні минулого року.

Після привітів представниця головної Управи Марта Данилюк передала почесну грамоту для 93-го Відділу з нагоди 25-літнього ювілею.

Голова Відділу Ірина Остап'юк вручила відзначення почесній членці Відділу, першій голові Ользі Платош-Стеткевич, а також грамоту Анні Крамар за жертвенну працю.

На руки представниці Головної Управи Марти Данилюк з нагоди ювілею зложено чек на суму 500 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку.

Отець монс. С. Чомко підкреслив надзвичайну важливість праці, респект та пошану, яку здобули союзнянки. Позитивним явищем була присутність представників усіх організацій Гартфорду, що свідчить про єдність у громаді.

Мистецькою частиною ювілею був виступ вокального квартету членок 106-го Відділу СУА в Гартфорді у складі Мелянки Кузьми, Наді Гафткович, Люби Кінах і Стефи Пришляк. При фортепіановому супроводі Андрія Пришляка вони виконали "Я чую пісню", "Черемшину", "Два кольори", "Вечірню пісню" та "І в нас, і в вас". За чудове виконання пісень квартет був нагороджений гучними оплесками та трояндами.

На закінчення ведуча програмою подякувала всім, що спричинилися до успіху цієї імпрези: особам і організаціям за зложені привіти в ювілейній книжечці, за дарунки з нагоди ювілею, квартетові, що співом своїм прикрасив свято, та Андрієві Пришлякові за музичне оформлення і фортепіановий супровід.

Програму закінчено молитвою "Боже Великий, Творче всесильний".

Юлія Вишневська

НАТАЛІЯ ТРАЧ — ВИЗНАЧНА СТУДЕНТКА

17-ий Відділ СУА ім. О. Теліги в Маямі, Фл., відомий своєю громадською працею. Однією з ділянок 17-го Відділу є участь членок як учительок в школі українознавства і матеріальна допомога. Ця праця ведеться близько 30 років. Багато праці для нашої школи присвятили відомі виховниці молоді і педагоги бл. п. Олімпія Подубинська і бл. п. Марія Біляк, членки СУА і членки управи СУА. Завдяки праці наших жертвенних членок, які не жалують ні часу, ні труду, маємо гарні наслідки. Наша молодь радо користує з літніх курсів українознавства у Гарвардському університеті, щоб поглибити свої знання, наш Відділ радо дає допомогу на ту ціль і радіє успіхами молоді.

Однією з курсанток літньої школи у Гарварді була Наталія Трач і по закінченні курсів поділилася з нами своїми враженнями. Наталка володіє добре українською мовою, тому була прийнята на найвищий курс. Дістала 12 кредитів, які Маямський університет зарахував їй як кредити за чужу мову. Крім науки на літніх курсах Наталка була співредактором річника курсів.

Щоб мати ліпше уявлення про успіхи Наталки, треба вернутися до її середньої школи, яку вона закінчила з відзначенням і одержала нагороду "президентського студента". Випускний день був для неї завершенням успіху, де виголосила прощальну промову. В середній школі була прийнята до почесної крайової спілки та еспанської почесної спілки. Тоді також "брала" декотрі предмети, за які дістала університетські кредити. Тепер студіює у Маямському університеті передмедичні науки і тут є першою студенткою, має намір закінчити ці студії за три роки. За успіхи в навчанні дістала стипендію ім. Пірсона, її прийняли до студентської громади "Альфа-дельта", де є секретаркою.

Крім своїх обов'язків у школі Наталка працює над собою, щоб стати ще активнішою українкою. При допомозі пластунок-сеніорок здала першу пробу як пластунка-самітниця. Другу пробу здала вже у таборі "Вовча Тропа". На Новому Соколі у Баффало була виховницею новаків. На "Вовчій Тропі" була сестричкою юначок, вже як старша пластунка.

Наталія Трач

Natalia Trach

З нагоди 75-ліття Пласту в Канаді брала участь у змаганнях між гуртками як самітниця і одержала перше пластове відзначення.

На цьому праця Наталки не закінчується: вона співає у місцевому церковному хорі, ходить на народні танки, належить до товариства "Молодь Христові", деклямує на імпрезах і грає на фортепіяні. Недавно відвідала з батьками Україну. Глибоко переживала, бачачи зруйновану духовно і фізично свою далеку Батьківщину. Бажанням її є по закінченні студій помагати, вже як фахова людина, Україні.

Одержану нагороду від нашого Відділу Наталка передала на Пресовий Фонд "Нашого Життя" і на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля.

Тепер Наталка помагає учительці в школі українознавства. Її мама, довголітня членка СУА і членка управи Відділу Ірина Трач, учила 15 років у цій школі.

Бажаємо Наталці успіхів в науці, а найбільше успіхів бажаємо у праці для нашого народу.

Мирослава Хойнацька-Тершаковець,
пресова референтка
17-го Відділу СУА ім. О. Теліги.

"ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ" ЧІКАГСЬКОЇ ОКРУГИ СУА

"День Союзянки" — літній фестиваль Чикагської Округи Союзу Українок Америки, став уже традиційною щорічною імпрезою, яка користується популярністю серед громадянства. Цьогорічний "День Союзянки" відбувся на оселі над Круглим озером у неділю, 23 червня. Найважливішим чинником для успішного проведення імпрез серед природи є погода, яка цим разом була чудовою. Також чудово

справилися пані з комітету під проводом членки 29-го Відділу Еви Зеленко, що займалися підготовкою фестивалю, доставою харчів на оселю та проведенням свята.

Об 11 години присутні взяли участь у Св. Літургії, що її відслужив о. А. Шаґала з катедральної парафії Св. Миколая. Співав церковний хор тієї ж парафії. Вже під 12 години можна було дістати в кухні смачні

обіди, приготовані союзнянками. Там також чекали на гостей напитки й солодке печиво. А в павільйоні під дахом, на свіжому повітрі, западливі союзнянки ціле пополудне смажили ковбаси й січеники, що користувалися великим попитом серед гостей. Для розваги гостей грав і співав чикагський ансамбль "Лідан" у розширеному складі. Приємною несподіванкою дня був гостинний виступ одного з членів ансамблю "Медікус" зі Львова, що тоді гостював у Чикаго. Як і кожного року, членки 6-го Відділу проводили програму для дітей. Цим разом малята мали нагоду поспробувати свої таланти та вміння у малюванні на невеличких мольбертах, розставлених у

тіні дерев. Малята також виконували свою традиційну роллю при льотерії, витягаючи щасливі числа. Цим разом щасливці повигравали різне електричне приладдя. Несподівано прибув на оселю й вшанував своєю присутністю наш фестиваль Юрій Шухевич, який саме тоді перебував у Чикаго. Достойного гостя привітала від імени СУА голова Округної управи Чикаго Анастасія Хариш.

"День Союзнянки" 1991 року вписався ще одним успішним починком у книгу діяльності Чикагської Округи Союзу Українок Америки.

Оксана Роздольська

Зліва: Катерина Хом'як, Катерина Кобаса, Наталія Гевко, Лідія Колодчин. Віра Гнатюк, Оріся Лончина, Катерина Хом'як, д-р Маруся Бек, Катерина Кобаса.

From left: Kateryna Khomiak, Kateryna Kobasa, Natalia Hevko, Lidia Kolodchyn. Vira Hnatiuk, Orysia Lonchyna, Kateryna Khomiak, Dr. Marusia Bek, Kateryna Kobasa.

50 РОКІВ ПРАЦІ ДЛЯ СУА

Звичайно імпрези нашого Відділу мають на меті зібрати фонди, однак останнього року мали ми дві імпрези зовсім іншого характеру. Перша — в пошану й подяку нашій довголітній голові Катерині Кобасі за її вмілий провід і жертвенну працю для Відділу, з номінуванням її Почесною головою Відділу. Друга — передання їй з Централі спеціальної відзнаки СУА за 50-літню віддану працю для нашої організації.

З доповіді Марусі Бек, основниці 26-Відділу, ми дізналися, що Катерина Кобаса, з дому Возняк, уродженка стейту Огайо, але молоді роки провела на батьківщині своїх батьків — Лемківщині, куди виїхала з батьками малою дівчинкою. Згодом, коли вже замужньою повернулася до Америки, стала членкою 26-го Відділу СУА в Дітроїті. Маруся Бек розказала також про важкі обставини, в яких доводилося працювати нашим піонеркам — союзнянкам. Змагаючись з труднощами щоденного життя, вони з ентузіазмом і посвятою працювали для розвитку нашої організації.

Від Округної Управи промовляла голова Оріся Лончина, а від наших перших піонерок-союзнянок — почесна голова Катерина Хом'як.

Союз Українок Америки для Катерини Кобаси є невід'ємною частиною її життя. Протягом 50 років

праці для СУА вона займала різні пости, а часом "усі", бо прикладала руки в кожній ділянці, де тільки була потреба допомогти. Була кілька років секретаркою, кореспонденційною, господарською референткою, заступницею голови, членом контрольної комісії та 20 років провадила Відділ, будучи його головою. Своєю добротою і тактом вона зуміла з'єднати собі не тільки членок 26-го Відділу, але здобути пошану й признание дітройтської громади, в якій вона відома своєю щедрістю, бо, як каже наша секретарка Міля, "коли до 10 бракує 7, то п. Кобаса обов'язково додає, щоб був рівний рахунок".

Новообрана голова Округної Управи Наталія Гевко вручила Катерині Кобасі відзнаку з нагоди 50-ліття членства в СУА і прочитала надісланий з Централі привіт, відзначивши, що завдяки цій імпрезі початок її каденції на пості голови Округної Управи є для неї дуже приємним.

Міля Пашкевич — секретарка Відділу — підготувала дотепний нарис з життя Відділу, а членки, як завжди, — смачний обід, і численною участю доказали, що люблять і шанують нашу Почесну голову Катерину Кобасу.

Під її вмілим провідом, у гармонійній співпраці наближаємось до святкування 60-ліття 26-го Відділу.

Віра Гнатюк

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛІ ФОНДИ

На меморіальний Фонд **Анни Байко, Миколи і Марії Стиславич** **400.00 дол.** IBM дорівняло даток Оксани Байко.

На тривалий Фонд **д-ра Теодора і Мирослави Залуцьких** зложили **2,000.00 дол.** **д-р Теодор і Мирослава Залуцькі.**

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

1,250.00 дол. — Володимир і Анна Раки;

по 1,000.00 дол. — AT&T, дорівнюючи дар Володимира і Катерини Воловодюків, Осип і Ольга Боби; Шірсон Легман Брадерс, дорівнюючи дар Марійки Фейбер;

760.00 дол. — І. П. Морган Гаранті, дорівнюючи дар Василя і Катерини Папугів;

по 500.00 дол. — Ігор і д-р Любомир Коцур; 93-ій Відділ СУА, вшановуючи 25-ліття існування свого Відділу, Таїса Маркус, Мирон і Іванна Бучаки;

250.00 дол. — Сітібенк, дорівнюючи даток 150.00 Стефанії Савки і 100.00 дол. Марка Баха, Seniors of Ukrainian National Ass'n;

по 125.00 дол. — Люба Артимішин, Аллієд-Сигнал Фундація, дорівнюючи дар Надії Троян;

по 100.00 дол. — Олекса і Лариса Біланюки, Христя Тимків, Стефанія Залітач, Ігор Федорович, Тома і Сінтія Евінґи, Іван Лешко, Лідія Хома, Стефанія Цегельська, Дебора Л. Крамм, А. Роберт Колбі;

50.00 дол. — Богдан і Наталія Ковалі, Іванна В. Роуз;

40.00 дол. — Андрій Бідяк і Оля Терпиляк;

25.00 дол. — д-р Віталій і Олександра Богданіві, Елизабета Іванів-Джонс, Ольга Масюкевич, Ксеня Луцька, Іван Пелех;

20.00 дол. — Осип Джексон;

15.00 дол. — Володимир і Гедвіка Черевки;

10.00 дол. — д-р Теодор Мацьків;

7,000.00 дол. — Юлія і Марія Бачинські;

1,000.00 дол. — Українська Кредитова Кооператива в Нью-Йорку;

25,262.77 дол. — спадщина бл. п. Павла Колисника;

500.00 дол. — Гелена Процюк;

150.00 дол. IBM, дорівнюючи даток А. Коцибали і Р. Винник;

по 100.00 дол. — Гелена Купчинська-Шлафер, Діана Сенежак;

по 50.00 дол. — Марія Король, замість винагороди для Клавдії Г.Г., Оксана Кушнір, Осип і Наталія Сигіди, Олена Мартинюк, Євген і Євгенія Івашківі;

35.00 дол. — С. І. Пилишенко;

по 25.00 дол. — Євгенія Плескачевська, Ярослав і Марія Тимочки, AT&T, дорівнюючи даток О. Филипович, ЕКСОН Комп., дорівнюючи даток А. Лемп, Микола Бохно;

по 20.00 дол. — Ірена Крамарчук, Мирослава Мирослави, Юрій Швалюк, Ірена Іванчишин, Василь Рудко;

по 15.00 дол. — Осип Головацький, Б. Лівчак, Галина Гомзяк, Анна Серант;

по 10.00 дол. — Іван Будай, Іван Телешевський, Михайло Проценко, Ольга Середа, вшановуючи 15-ліття існування Українського Музею, д-р Андрій Турчин.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Матковської** — членки-основниці 47-го Відділу СУА ім. Лесі Українки — на розбудову УМ зложили **410 дол.:**

по 50.00 дол. — Віра Кахникевич, Люба і Іван Зако-воротні;

по 25.00 дол. — Марія і Тарас Кахникевичі, Люба і Володимир Делькевичі;

по 20.00 дол. — Анна і Микола Єйни, Марія Холєвчук, Іванна і Мирослав Мартунці;

по 10.00 дол. — Олена Довгалюк, Наталія Гуран, Анна Капітан, Катерина Кузиляк, Марія Позинська, Марія Вергун, Марія Крамарчук, Ірина Михайлюк, Ірина Руснак, Анна Чорнобиль, Олена Тицька, Ірена Шмігель, Тетяна Шутер, Анастасія Смеречинська, Олена Харамбура;

по 5.00 дол. — Ірена Гафткович, Люба Домбчевська, Марія Джус, Марія Костів, Стефанія Лава, Катерина Панич, Мирослава Приймак, Анна Сохоцька, Марія Сипняк, Люба Хома.

Родині Покійної висловлюємо наші найщиріші співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. проф. Осипа Гулея** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ в Нью-Йорку. **Анна Капітан.**

Замість квітів на свіжу могилу дорогого і незабутнього професора **д-ра Василя Лева** складаю **30.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ в Нью-Йорку. **Аріядна Лапачак-Бах.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Холєвчук** — меценатки УМ на Будівельний Фонд УМ зложили **350.00 дол.:**

по 20.00 дол. — Меля, Роман Боднар-Дмитрів, Анна Капітан, Іванна і Мирослав Мартинці, Мирослава і Володимир Приймаки, Ірина і Мирон Руснаки, Тетяна і Ростислав Шутери;

по 10.00 дол. — Марія і Іван Крамарчуки, Стефанія Лаба, Ірена Шмігель, Ірена Семанюк, Анастасія Смеречинська;

по 5.00 дол. — Марія Вергун, Ольга Малаховська, Катерина Папич, Люба Хома.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу **бл. п. Юлії Сось**, мами нашої приятельки Ліди Бульби, на Український Музей складають **10 дол. Юлія і о. дякон Михайло Добаш.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. проф. Івана Ковицького**, мужа моєї товаришки, складаю **20 дол.** на Український Музей. **Наталія Базарко.**

У Львові, в Україні, виросла свіжа могила **бл. п. Віри Свенціцької** — мистецтвознавця. Замість квітів на свіжу могилу складаємо **25.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку. Хай з Богом спочиває! — **Оксана І. і Лев Щур.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Петра Трачука** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею, а родині і найближчим приятелям висловлюємо наші щирі співчуття. **Василь і Стефанія Бабії.**

50.00 дол. на Український Музей в пам'ять **бл. п. Степана Герасиміва** складає **Ольга Вересюк**.

У пам'ять **бл. п. Василя Барнича** складаю **25.00 дол.** на Український Музей, а дружині Дусі, мой приятельці шкільних часів, складаємо ширі співчуття. **Лідія Яців**, Кергонксон.

В пам'ять мого незабутнього мужа **бл. п. Михайла Пежанського** складаю на Український Музей **100.00 дол. Любомира Пежанська**.

В 61-шу річницю трагічної смерті незабутнього брата **бл. п. Григорія Пісецького**, який, виконуючи наказ УВО, загинув під Бібркою коло Львова, **150.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку складають сестри **Зеновія з Пісецьких Камінська і Дарія Пісецька**.

В пам'ять **бл. п. Стефанії Явної**, матері Уляни Дячук, на Український Музей **20.00 дол.** складає **Анна Чопик**.

У вічну пам'ять **бл. п. Стефана Малюци** на Український Музей **25.00 дол.** складають **Ярослав і Марія Тимочки**, а родині висловлюють щире співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Стефанії Явної**, матері головного предсідника УНСоюзу Уляни Дячук, **526.00**

дол., як пожертву на Український Музей в Нью-Йорку, складають працівники Головної Канцелярії і Видавництва Українського Народного Союзу.

У світлу пам'ять **д-ра Романа Николаевича** на Фонд Українського Музею **15.00 дол.** складає м'р **Юліан Бачинський**.

Замість квітів на могилу **д-ра Романа Николаевича** на Будівельний Фонд Українського Музею **50.00 дол.** складають **Богдан і Таня Осадци**.

Замість квітів на свіжу могилу **д-ра Володимира Михайлова**, батька наших приятелів Олі і Богдана, **50.00 дол.** на Український Музей складають **Катерина і Володимир Воловодюки**, а родині висловлюють ширі співчуття.

В пам'ять дорогого вуйка **бл. п. Романа Николаевича** **30.00 дол.** на потреби Українського Музею в Нью-Йорку складають **Оля і Ярослав Городецькі з родиною**, а родині складають ширі співчуття.

В пам'ять назабутньої нашої мами **сл. п. Марії Пелешук** складають **500.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку **Стефан Пелешук і Лідія Пелешук-Нолан**.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

ЗАМІСТЬ КВІТІВ...

Замість квітів на могилу **бл. п. д-ра Петра Рогуцького**, брата нашої членки Осипи Черник-Яворської, складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а сестрі та родині висловлюємо ширі співчуття.

Управа 89-го Відділу СУА в Кергонксоні

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ірени Гнатчук**, колишньої пресової референтки 76-го Відділу СУА у Ворені, Миш., складають **20.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюють ширі співчуття

Управа і членки 76-го Відділу СУА

Замість квітів на могилу **бл. п. Марії Козій**, членки 22-го Відділу СУА в Чікаго, складаємо **80.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині покійної висловлюємо наші ширі співчуття. **25.00 дол.** — 22-ий Відділ СУА, по **10.00 дол.** — Ліна Басюк, Мирослава Шевчик, Соня Залуцька, Ольга Мартинюк. По **5.00 дол.** — Марія Малецька, Дарія Менцінська, Евстахія Струтинська.

В пам'ять недавно спочилої мами **бл. п. Осипи Савин** складають **30.00 дол** на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Борис і Олександра Савини

Замість квітів на могилу **бл. п. д-ра Володимира Кравца** складаємо **10.00 дол** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Марія Заплатинська

ЗАПАСНИЙ ФОНД

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Софії Іваськів**, матері двох членок 49-го Відділу СУА в Баффало Домки Завадівської та Мирослави Райци, на Запасний Фонд журналу "Наше Життя" зложили: по **20.00 дол.** — Домка Завадівська, Мирослава Райца, д-р Михайло Лоза, Анна Поліщук. По **10.00 дол.** — Анна Артимович, Ева Козенко, Олена Хомин, Микола Паславський, Дмитро Дранка, Анастасія Пугач, Ева Ковтало, Ярослава Борачок. Разом **160.00 дол.**

В пам'ять **бл. п. Й. Блай** складаємо **50.00 дол.** на допомогу Бабусі.

In honor of her 13th anniversary with our company, Irene Potapenko has asked that we make a contribution to the Ukrainian National Women's League of America. We are pleased to do so. Enclosed is a check of \$25.00 to Ukrainian National Women's League of America, Inc. **Martin E. Segal Company**

СВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ

Заохочуємо Вас поміщувати святочні побажання в "Нашому Житті". Таким способом не лише привітаєте своїх Рідних, Приятелів і Знайомих з празником Різдва Христового й Новим Роком але й підтримуєте наш журнал фінансово.

Побажання надіслані до 1 листопада будуть поміщені у грудневому числі, надіслані до 1 грудня у січневому числі журналу.

Оплата трьох рядків тексту — **10.00 дол.**

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

ЗА ЧАС ВІД 1 СІЧНЯ ДО 31 БЕРЕЗНЯ 1991 Р.

4,750.00 дол. — НН, Н. Дж. (86);
2,000.00 дол. — д-р Ірена Гребеняк (99), Олена Папіж, Міш., Анастасія Михайлович, Іл.;
1,000.00 дол. — О. Гелемей (70), А. і Х. Сливоцькі, Ма.;
925.00 дол. — 22-ий Відділ СУА;
700.00 дол. — Микола Савчин, Н.Й., Анна Скібіцька, Віс.;
510.00 дол. — П. Дармограй, Н.Дж.;
500.00 дол. — Мері Круг (89), Ірена Охримович (86), Наталія Татунчак (43);
440.00 дол. — М. і Т. Шанайда, Кан. (БУК);
420.00 дол. — 62-ий Відділ СУА;
400.00 дол. — Л. Брикович, Кан. (БУК), Я. Левицька, Н.Й., д-р С. Сагайдак (33), д-р В. і Н. Шкільники (33), д-р Олександра Школьник, Ог. (33), А. Б. Школьник, Ог. (33), 107-ий Відділ СУА;
360.00 дол. — Н. Будзіцька (33), Н. Клован (33);
355.00 дол. — 33-ий Відділ СУА;
350.00 дол. — М. і Л. Осадца, Па.;
325.00 дол. — Е. і Б. Михайлів (91);
300.00 дол. — Т. Бонтабік (68), Й. Гентош, Па., д-р А. і Я. Гудзяки (68), С. Гулік (33), Н. Кліш, Па., В. і В. Клоси, Ва., Анна Куцан, Іл., В. Левицька, Н.Й., М. і О. Павліви (34), М. і І. Руснаки (47), М. Шиприкевич (67), 50-ий Відділ СУА;
290.00 дол. — Анна Еплгейт (86);
270.00 дол. — І. і Б. Половчаки (70);
260.00 дол. — М. Віршук, Па., З. Воробець (28), М. Герус-Мартіюк (89), М. і Л. Прокопи (64), 18-ий Відділ СУА;
255.00 дол. — М. і О. Лапки, Австралія;
252.00 дол. — Л. Стасюк (82);
250.00 дол. — М. і М. Війтеки, Не., Братство Українців Католиків, Монреаль, Кан., Н. Гуран (47), Максим Грибик, Австралія, Бетті Квекенбуш, Н.Й., д-р Н. Т. Кмета, Н.Й., Х. Ковч (47), Я. Кукіль (93), "Майбутність", Мі., А. Маріані (34), І. Момот, Н.Дж., Катерина Мисько (89), Ю. і Р. Нестори, Австралія, С. і Е. Новаківські, Па., "Самопоміч" Пассейк, Н.Дж. (70), "Самопоміч" Рочестер, Н.Й. (47), д-р Т. і В. Сендзіки (11), Сестрицтво Св. Покрови, Австралія, д-р Р. і Г. Сосенки (84), Ольга Стеткевич (93), д-р Б. і М. Шмігелі (47), А. Чорнобілі (47), І. і Д. Чорнобілі (47), Українська Федеральна Кредитівка, Рочестер (47), Українське Католицьке Товариство Св. Михаїла (93), 76-ий Відділ СУА, 92-ий Відділ СУА;
220.00 дол. — Л. і Е. Кушнірі (67), д-р З. і І. Михайлюки (47), А. і Т. Раки (83), В. і А. Раки (83), д-р С. Стецура (33), Г. Шембель, Н.Й., Тризуб Голд Ейдж Клуб, Кан. (БУК);
210.00 дол. — Й. і Я. Гапії (62), Д. Менцінська (22), Стефанія Осадца (62), Г. Плошанська (70), д-р Б. і М. Цимбалісти (62), Г. Янчишин (22), д-р Олександра Ярош (28), 45-ий Відділ СУА;
205.00 дол. — Р. і М. Грабці (33), НН, Огайо (33), А. Чайка (33);
200.00 дол. — М. і М. Барани (89), А. Боб'як (001), Г. Бобил'як (70), Р. і Т. Бриттани (82), С. Ганас, Монреаль (БУК), А. Ганицька (49), І. і М. Горбачуки (49), С. Дусанівська (49), І. Заяць, Монреаль (БУК), І. Зінич (108), І. Іванчишин (82), А. і І. Капустинські (93), д-р І. Кіндрат (49), Г. Костюк (11), О. Крехтяк (22), О. і О. Кузьми (93), М. і М. Ломаги (93), М. і У. Лози (49), В. і Л. Магуни (001), Г. Мельник (9), Мериланд "Самопоміч" в пам'ять Е. Притули (59), Н. Мілянчи

(93), О. Муссаковська (28), НН, Флориди, С. Ориняк (28), В. Остап'як (83), П. і Т. Панкевичі (65), Дж. і А. Поручинські (98), В. Садівник, Н.Дж., К. Салук (71), д-р Е. і Н. Стецьківи (49), І. Чайковська (93), Н. і О. Червінські (47), С. Чучук (74), Г. Швець, Монреаль (БУК), Л. Яців (89), І. і О. Юрчуки (86), 1-ий Відділ СУА, 8-ий Відділ СУА, 67-ий Відділ СУА;
165.00 дол. — Н. Мандрусак (28);
150.00 дол. — д-р Р. Білак (47);
110.00 дол. — С. Гук (28);
100.00 дол. — Р. і З. Галли (113), д-р І. і К. Гапії (86), С. Городиські (33), О. Ключас (74), д-р Я. і І. Кліми (82), Я. Лабка (11), М. Мисишин, Ма., НН, Нью-Йорк, Е. К. Панасюк (11), 118-ий Відділ СУА;
80.00 дол. — Н. Даниленко, Па.;
76.30 дол. — П. Гоголь, Австралія, І. Гирич, Австралія, Б. Линнсон, Австралія;
52.00 дол. — 113-ий Відділ СУА;
50.00 дол. — М. Андріюк, Кн., д-р О. і Р. Городиські, Ог., І. Ліщинська (22), М. Юркевич (86);
25.00 дол. — В. і М. Боярські (28), Д. Витвицька, Н.Й., Г. Зирук, Дел., С. Крупка (22), Дж. Чапленко (86);
20.00 дол. — 68-ий Відділ СУА.

ЗА ЧАС ВІД 1 КВІТНЯ ДО 30 ЧЕРВНЯ 1991 Р.

5,000.00 дол. — С. і В. Сливоцькі (64);
2,036.75 дол. — НН, Н.Дж. (86);
1,255.00 дол. — в пам'ять сл.п. проф. д-ра Григора Лужицького;
850.00 дол. — Укр. Нац. Кред. "Спілка", Монреаль (БУК);
700.00 дол. — д-р Р. і Я. Дачкевичі (22), СУ Південної Австралії;
600.00 дол. — д-р А. і М. Мацюраки (74), І. Свишук (29);
550.00 дол. — О. і М. Коропеї, Кн.;
510.00 дол. — Р. Колтунюк, Ко.;
500.00 дол. — В. і М. Кіці (65), Олена Папіж (81);
475.00 дол. — д-р А. і Д. Якубовичі (99);
450.00 дол. — Міра Залуцька (11);
420.00 дол. — 99-ий Відділ СУА;
400.00 дол. — д-р П. Дикун (84), М. і Т. Шанайди, Канада (БУК), В. Тарашук, Мінн.;
375.00 дол. — О. Кушнір і А. Сагади (67);
365.00 дол. — В. Огаренко (22);
350.00 дол. — Братство Українських Католиків, Монреаль (БУК), З. і М. Василькевичі (76), А. і Л. Клеціори, Н.Дж., Товариство Непорочного Зачаття при церкві Св. Михаїла, Кн., Sacred Heart Soc, NY.;
320.00 дол. — 28-ий Відділ СУА, 119-ий Відділ СУА;
305.00 дол. — д-р Ю. і М. Русини (33);
300.00 дол. — С. Бойчук (78), в пам'ять Марі Т. Фліс, Н.Дж., А. і Л. Долинські (86), М. Кучер, Н.Й., А. Литвин, Н.Дж., д-р К. і А. Перейма (82), "Самопоміч" Філядельфія (43), Український Вест Сайд Клуб (47), Н. Хойнацька (84), І. Яринюк (76), 4-ий Відділ СУА, 5-ий Відділ СУА;
275.00 дол. — О. Бачинська і Т. Кейс, Н.Дж., Л. Лесько-Лалічак (86), В. Марушак (70), С. і І. Рожанковські (64), Б. і Х. Турченко (90);
265.00 дол. — Рома Шуган (104);
260.00 дол. — К. Цісик, Н.Й., Я. Яцковський (57);
250.00 дол. — А. М. Андріюк, Н.Й., о. Дж. Бінковський (021), В. і К. Воловодюки (86), д-р М. Р. Демус (84), Анна

Дубас (28), І. Гаврилів (43), Голі Трінті Укр., Па., Н. і Л. Голинські (4), Н. Григорчук (29), Мей Карбонік (108), Ольга Кармазин (27), А. Кравчук, Фл. (86), С. Лаба, Н.Й., А. Максимович (43), В. Маркевич (11), Г. Мартинюк (7), С. Матковський (120), М. і О. Мочула (70), В. і А. Миколинські, Кан. (БУК), Е. і М. Наливайки, Фл., М. Панасюк, Мі., М. і М. Сірі (4), Ольга Смаль, Н.Дж., М. Сосяк, Бразилія, О. Сте-ранка (86), Я. і Е. Струтинські (22), СУ Австралії ім. Лесі Українки, С. Темницька (86), д-р В. і О. Фединаки (84), Українське Жіноче Товариство ім. Лесі Українки, Вердон, Кан. (БУК), д-р Б. і Б. Худьо (28), В. і Л. Чепілі (43), Я. і О. Чипаки (70), В. Шехович, Н.Й., І. Шавалюк (23), 43-й Відділ СУА, 70-ий Відділ СУА, 91-ий Відділ СУА, 120-ий Відділ СУА;

235.00 дол. — Б. і А. Кравчуки (86);

230.00 дол. — В. і О. Ліси (64);

225.00 дол. — В. Гординська (63), 34-ий Відділ СУА;

215.00 дол. — 38-ий Відділ СУА;

210.00 дол. — 35-ий Відділ СУА;

200.00 дол. — Анна Еплгейт (86), д-р Р. і Н. Бергенстоки (97), В. і Н. Бродовичі, Кан. (БУК), Борис Галаган, Н.Й., д-р А. і І. Горчинські (29), д-р П. і А. Гої (1), д-р В. і д-р Б. Децики (86), д-р М. і І. Демуси (29), Мері Душник (72), Д. Дикий (29), Д. Кецман, Н.Й., д-р Р. і д-р Л. Керницькі (4), І. Кліш (29), В. і Л. Колодчини (76), М. Коссак, Мі., О. і З. Литвинишини (29), Н. Мандрусак (28), Л. Машталір, Авст. (СУАвст. ім. Х. Кононенко), д-р Л. і О. Мурський (84), парафія Св. Михаїла, Монреаль (БУК), М. і Н. Пойди (43), д-р Л. Стефанівська, Н.Дж., Г. Стефанів (29), В. Трошук (29), Фірт Сек. Фед. Банк (29), Хор Св. Михаїла, Йонкерс (119), М. і Д. Яросевичі (29), 12-ий Відділ СУА, 24-ий Відділ СУА;

190.00 дол. — М. Гельбиг, Н.Дж.;

150.00 дол. — В. Барагура (64);

125.00 дол. — І. Бачинська, Кан. (БУК), М. Дзерович, Кан. (БУК);

110.00 дол. — С. Гук (28);

100.00 дол. — О. Вандзура (29), Р. і Т. Бриттани (82), М. Дранка (49), С. і З. Душенки (49), Р. і З. Галли (113), Б. і Л. Кутні, Н.Дж., М. Левчик (49), М. Рудик (108), О. Салдит (49), Л. Самотовка (97), д-р А. Школьник, Ог., 52-ий Відділ СУА;

75.00 дол. — О. Городиський (29);

60.00 дол. — С. Дусанівський (49);

50.00 дол. — І. Зінич (108), О. і О. Кузьми (93);

20.00 дол. — І. Борачок (49);

15.00 дол. — Д. і Л. Більовшуки (4).

Щиро дякуємо!

Орися Яцусь,

скарбничка комісії стипендій СУА

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У першу болючу річницю відходу у вічність мого мужа пересилаю **2,000.00 дол.** до Стипендійного фонду СУА як додаток до постійного фонду ім. **бл.п. Василя Папіжа.**

Олена Папіж, Дітройт

В пам'ять моїх батьків **бл.п. Івана і Станислави Гребеняків** та брата **бл.п. Романа** складаю **2,000.00 дол.** на дальше продовження стипендій моїм студентам через Стипендійну акцію СУА. Поможі Вам, Боже, допомагати іншим.

За хвору **д-р Ірину Гребеняк д-р Аніта Чейс,** Гилдерланд, Н.Й.

В четверту річницю смерті **бл.п. інж. Юліана Охримовича** пересилаємо **500.00 дол.** до Стипендійного фонду СУА на продовження стипендій для Ісає Кушніра та Амелії Боднар у Бразилії через 86-ий Відділ СУА.

Орися Охримович з родиною

В пам'ять мого дорогого мужа **бл.п. Ярослава Михайловича,** який відійшов у вічність у 1988 р., пересилаю **2,000.00 дол.** до Стипендійного фонду СУА на продовження стипендій нашим дітям у Бразилії через Стипендійну Акцію СУА.

Анастасія Михайлович

В пам'ять моєї матері **бл.п. д-р Міри Сагайдак,** довголітньої спонсорки Стипендійної Акції СУА, пересилаю **400.00 дол.** на продовження стипендії для українського студента або студентки.

Д-р Стефан Сагайдак

В пам'ять **бл.п. Івана Ліщинського** пересилаю на сиротинець **50.00 дол.** через 22-ий Відділ СУА.

Іванна Ліщинська

Посилаю чек на суму **100.00 дол.** до Стипендійного фонду СУА в пам'ять моєї мами **бл.п. Анастасії Мисишин,** довголітньої спонсорки та опікунки потребуючих українських дітей, через Стипендійну Акцію СУА.

Маріянна Мисишин, Спрінгфілд, Ма.

The employees of Ukrainian National Association collected the sum of **\$300.00** in memory of the late **Mary T. Flis,** the wife of our former Supreme President John O. Flis, for sponsorship of a needy Ukrainian student in Argentina through UNWLA Inc. Scholarship Program.

On behalf of UNA Employees, **Genevieve Kufra**

У пам'ять незабутнього сина **Романа Іванчишина** пересилаю чек на суму **200.00 дол.** на продовження стипендії богослова Данила Проника з Аргентини через 82-ий Відділ СУА.

Ірина Іванчишин

Замість квітів на могилу **сл.п. проф. д-ра Григора Лужницького** на Стипендійний фонд СУА для українських сиріт у Бразилії під опікою Стипендійної Акції СУА зложили: **по 500.00 дол.:** Христя і Богдан Кульчицькі, Марія і Олександр Лужницькі; **по 50.00 дол.:** Христя і Орест Ганаси, Ненсі і Володимир Януші; **по 25.00 дол.:** Лариса і Тарас Галушки, Ярослав і Катерина Росоли, Марія і Василь Панчаки; **по 20.00 дол.:** Марія і Ярослав Кошбабюки, Марія, Софія і Микола Леськіві, Анастасія і Михайло Бойцуни, Ірина і Андрій Турчини. Разом: **1,255.00 дол.**

У світлу пам'ять найдорожчого мужа **бл.п. Ярослава Городиського** складаю **100.00 дол.** на Стипендійну Акцію СУА.

Стефанія Городиська

В пам'ять стрийка **бл.п. Ярослава Городиського** складаємо **50.00 дол.** на Стипендійну Акцію СУА.

Д-р Орест і Реня Городиські

Просимо прізвища писати друкованими літерами в обох мовах.

СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ (СТИПЕНДІЙНІ АКЦІЇ)

ЩИРО ВДЯЧНІ ЗА ДОПОМОГУ!

Перші студенти які вивчають українську мову в Державній гімназії. Лігасон-Парана, Бразилія. Вчительки були стипендіатки Елина Гардаш, Марія Щирбата, Кікелія Тлуматська.

First students who study Ukrainian language in a public high school. Ligason-Paranha, Brazil. Teachers, former scholarship participants, Elyna Gardash, Maria Shchyrbata, Kikelia Tlumats'ka.

Куритиба, 2 травня 1991 року

Високошановна пані А. Кравчук!

Залучаємо Вам просьби про допомогу для студентів. Це діти хліборобів і працівників, які потребують помочі. Просимо розглянути їхнє прохання.

Також висилаємо Вам фотографії, які документують перші години викладів української мови в державних школах Парани.

Ми також вдячні Вам, бо нинішні учителі — це колишні студенти, які отримували Вашу допомогу.

Шкільна Рада Центральної Репрезентації вже виробляє проект, щоб в наступному році ще в п'ятьох школах розпочати виклади української мови. Маємо певність, що ця праця матиме свої плоди в короткому часі!

Наша щира подяка Вам за співпрацю і схильність на прохання Центральної Репрезентації.

Нестор Кутинський
секретар

Торік ми закінчили восьму класу і далі продовжуємо навчання. Тепер ми вже у школі середньої освіти. Ми приїхали з колоній-інтеріору в Бразилії, і щоб могли вчитися, родичі дали нас до українського інтернату ім. св. Ольги в Прудентополі. Тут ми ходили до вищих клас народної школи і були на лекціях українознавства в інтернаті.

Наші родичі не є заможні настільки, щоб оплатити нам школу. Ми одержали стипендії від Союзу Українок Америки. Цією стипендією ми дуже дорожимо і є за це вдячні Вам. Ми стараємося добре вчитися, щоб труд наших спонсорів не пішов на марне і щоб ми стали корисні для українського народу.

СПОНСОРИ:

*Галина і Роман Сосенки
Наталка Клован
Володимира і Стефан Сливоцькі
Лариса і Нестор Голинські
Економічна Каса Монтреалю
Анна Маріані
Марія, Надія, і Орест Коронеї
76-ий Відділ СУА
Людмила і Петро Дармограї
Христина і Богдан Турченюки
Оксана Стеранка
Анна Еплгейт
Ірена Зінч*

СТИПЕНДИСТКИ:

*Люба Ядвіжак
Варварка Кадлубіцька
Аналізія Грось
Тереса Городинська
Марія М. Грицишин
Розелі Ленарт
Віра Літвин
Кікелія Гавриско
Роза Саєвич
Марія Харний
Анна Маріна Мотика
Олена Багрій
Кікелія Баліцька*

*Шкільний транспорт
School transport*

Фонд допомоги дітям і молоді — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Як вияв сердешної вдячності за допомогу і опіку під час моєї дуже тяжкої недуги дорогим моїм приятелькам Ірені Падох, Олені Процюк і д-р Марії Єфремовій, складаю **300.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля.

Євгенія Тріска,
членка 64-го Відділу СУА

Окружна Управа СУА в Чикаго провела грошову збірку під українськими церквами під кличем "Писанка — Україні" на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля. Зібрано **1,760.00 дол.**

Замість квітів на могилу **бл. п. Марії Петришин**, матері Ольги Гнатейко і Володимира Петришина, на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля через 86-ий Відділ СУА зложили:

по 200.00 дол. — Христина, Леся, Реня і Орест Ганаси, Аркадій Муляк-Яцкевич;

по 100.00 дол. — Роман Горбачевський, Ольга і проф. Тарас Гунчаки, Віра і Ярослав Криштальські, Любомира і д-р Теодозій Крупи, Божена Ольшанівська, Олена і д-р Мирослав Харкевичі;

по 50.00 дол. — Анна Бойчук зі синами, Марія і Ярослав Вижницькі, Марта і Борис Дацьківи, Наталія і Євген Змії, Ірена і Григорій Кузьми, Василь Мисак, Марія Оленська, Лариса і Андрій Пашуки, Віра і Зенон Салевичі, Оксана і Андрій Стеранки, Галина і Богдан Титли, Наталія і Маркіян Титли, Євгенія й Іван Турчани, Надія і Маріян Цьолки, Ірина і Богдан Чайківські;

по 30.00 дол. — Іванка і Теодозій Кулики;

по 25.00 дол. — пластовий Курінь "Спартанки", Меланія Банах, Орися і Орест Дацьківи, Богданна і Володимир Гнатківські, Ольга і Ярослав Городецькі, Наталія і Володимир Клапіщаки, Анна і Богдан Кравчуки, Люба Лапичак-Лесько, Галина і Роман Микити, Марія і Богдан Полянські, Ірена Охримович, д-р Богдан Свистун-Рівесь, Надя і Мирослав Шміглі;

по 20.00 дол. — Лідія і Володимир Гладкі, Єроним Логуш, Таїса і Ярослав Турянські, Ірена Хухра;

5.00 дол. — невідома особа.

Разом 2,155.00 дол.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ, ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Складаємо щирі співчуття нашій членці Іді Котелець з приводу втрати її дорогої матері **Рози Долбин**. Замість квітів складаємо **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля, і **10.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Членки 12-го Відділу СУА,
Парма, Ог.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Матковської** складаємо через 47-ий Відділ СУА **100.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля

Ірина і Василь Семанюки

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Марії Матковської**, мами моєї приятельки, складаємо через 47-ий Відділ СУА в Рочестері **50.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля.

Люба і Богдан Довгалоки

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. інж. Леоніда Гайдамаки** складаємо **50.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля.

**Володимир і Христина Зарицькі
та Ольга Дзерович**

Замість квітів у світлу пам'ять нашої землячки зі Снятина **бл. п. Марії Столярської-Холєвчук** складаємо на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля: по 25.00 дол. — Богданна Виноградник-Осадца, Тамара Петрівська-Панкевич та Іван Садовський, разом 75.00 дол.

В пам'ять д-ра **Романа Миколаєвича** складають 25.00 дол. на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля

Атаназій і Марія Сваричевські

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Галини Льоренс**, сестри моєї свахи Ліди Шкурко, складаю **25.00 дол.** через 33-ій Відділ СУА на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля.

Стефа Балагутрак

В пам'ять **бл. п. о. митрата Мирослава Харини** зложили **по 25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям, Жертвам Чорнобиля

Люба Мриглоцька і Дарія Кузик

В пам'ять **бл. п. Івана Коровицького** на Фонд Дітям, Жертвам Чорнобиля зібрано:

по 100.00 дол. — Олена Коровицька, О. і Д. Якубовичі;

по 50.00 дол. — Г. і В. Біровці, З. і М. Голубці, А. Голубець, І. і Н. Коропецькі, Я. Пацлавська, Д. і М. Стахові, М. і Ю. Тарасюки, Г. і Т. Черняки-Мек;

по 30.00 дол. — В. і М. Вакуловські, М. Каплиста;

по 25.00 дол. — І. Фізер, Т. Онуферко, Р. і Г. Петренки, Г. Підлуська, Д. і Я. Ратичі;

по 20.00 дол. — О. Андрієвський, І. Галій, М. Кушніренко, І. і Н. Лишики, М. Миськів, В. Ортинська, Г. Сегейда, І. і Н. Соколовські, Д. Химин, П. Фурманець;

по 15.00 дол. — О. і В. Базилевські, Ю. Чапленко;

по 10.00 дол. — П. Войновський, І. Мелих, О. і Л. Шевченки,

по 5.00 дол. — О. і А. Селепини.

Пазом 1,050.00 дол.

НАШИМ ДІТЯМ

БОГДАН ЧЕПУРКО

Львів, 1991

ОЛЬГА ГАЄЦЬКА

УКРАЇНСЬКА МОВА

Українська мова —
давня й молода.
Світить рідне слово,
як жива вода.

Звідки воно взялось —
діло не просте...
В душу засівалось,
із душі росте.

ДОРОГА ДОДОМУ

Вийду я на поріг —
як багато доріг!

Стежка на поляні,
траси повітряні,
польові і кам'яні,
водяні і трав'яні,
невідомі і відомі —

всі дороги
йдуть додому...

ПРИГОДИ ЖОЛУДЯ ЖОВТОЇ ШАПОЧКИ

В садку було тихо. Дерева вдягалися в золотом ткані жовті і червоні шати. Час від часу лише було чути квиління пташечки, що з жалем залишала гніздечко, відлітаючи у вирій.

Гупс! — щось з шумом злетіло з високого дерева, стукнуло об камінь, що лежав на стежці, й покотилося в долину. Злякався горобчик, що пильно шукав чогось біля зів'ялої квітки:

— Хто це?

— Не бійся, маленький, — почувся голос. — Я жолудь — Жовта Шапочка. Мій рід славний, глянь лише вгору, розпусти свої крилечка і сядь на вершку, тоді побачиш, яке це велике і сильне дерево! Мені розказували мої родичі, коли я ще висів там, на високій гілочці, історію нашого роду. Послухай лиш. Було це дуже, дуже давно, коли молодий чоловік залишив свою батьківщину, що далеко за морем і, шукаючи кращої долі, поселився тут. Привіз зі собою в кишені малого жолудя і посадив його коло хати. Поливав і доглядав аж виросло з нього дерево, що зветься дубом. Тут була лавочка, де часто пересиджував цей чоловік, розмовляючи зі своїм дубом. Він розказував своїм дітям і внукам про зелений сад, дерева і квіти на його далекій батьківщині. Бачиш, горобчику, я дуже хотів би побачити цю країну, але не знаю, як це зробити.

— Та що ти, зовсім дурненький, — знаєш, що це неможливо. Ми, горобчики, живемо тут і влітку, і взимі, коли годують нас люди і нам тут добре, а ти маєш такі забаганки! — сказав і полетів.

— Ти мене не розумієш, — відповіла йому Жовта Шапочка навздогін і далі котилася по стежці, а побачивши білку, почала в

розпуці просити пожовклих листочків, що стелилися по траві в садку:

— Благаю вас, дорогі мої, сховайте мене від білки, бо вона мене з'їсть, а я маю сповнити велике бажання моїх родичів.

— Яке бажання? — спитали зацікавлені листочки і з ніжністю почали прикривати Жовту Шапочку.

— Це покищо тайна, про яку колись розкажуть вам мої братчики жолуді, нащадки старого дуба, — сказав жолудь.

Вранці по стежці в садку затупотіли черевички. Це Юрчик вибіг з хати, шукаючи пєсика Тіма, що сховався у корчах. Вітер розвіяв листочки, що прикривали Жовту Шапочку, і Юрчик радісно вигукнув:

— О який гарний жолудь, як намальований, — і піднявши, поніс Жовту Шапочку до хати.

Мама по хвилині задуми сказала Юрчикові, побачивши великий жолудь в його руках:

— Юрасю, я тобі не раз розказувала історію нашого старого дуба, під яким так часто пересиджував твій прадід, а мій дідусь. Знаєш, що ми за кілька днів їдемо з тобою на Україну і відвідаємо нашу родину, що живе біля Києва, звідки приїхав мій дід. Там живе хлопчик Олесь, що пише до тебе листи. Ти разом з ним посадиш свого жолудя в землю і з нього виросте великий дуб. Україні потрібні здорові, сильні дерева, бо знаєш скільки їх гине через чорнобильське лихо.

Не можна описати радості Жовтої Шапочки! Бажання жолудя і його родичів сповнилося. За хвилину він спокійно відпочивав у білій коробочці, чекаючи вимріяної подорожі на батьківщину своїх предків.

БОГДАН ЧЕПУРКО

КИЦЯ-МОЛОДИЦЯ

Закортіло киці
в ліс на вечорниці:
взула срібні черевички,
скочила з полиці.

Підбігає до воріт,
а там стоїть старий кіт —
не пускає кицю
в ліс на вечорниці!

Малюнок: Зіновії Юськів
"Вітер нашої землі"
Львів, "Каменяр" 1990

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити невічливих образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

86-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ В НЬЮАРКУ

Загальні збори 86-го Відділу СУА ім. Олени Теліги в Ньюарку, Нью-Джерзі, відбулися 10 березня ц.р.

Управу на 1991 рік вибрано в такому складі: Марія Полянська — голова, Наталія Клапіщак — заступниця голови, Катерина Воловодюк — протоколярна секретарка, Олександра Стебельська — кореспонденційна секретарка, Таїса Турянська — скарбничка.

Референтки: Марія Українська — організаційна, Уляна Тимкевич — культурно-освітня, Мирослава Граб — імпредова, Анна Кравчук — суспільної опіки, Люба Лапичак-Лесько — стипендійна, Одарка Полянська — зв'язків, Ольга Гнатейко — музейна, Наталія Змий — пресова, Лідія Величковська, Уляна Тимкевич — господарські, Таїса Турянська — "Нашого Життя".

Контрольна комісія: Володимира Васічко — голова, Марія Юркевич і Оксана Стеранка — члени.

Олександра Стебельська, **Марія Полянська,**
кореспонденційна секретарка голова управи,

78-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. О. СТЕПАНІВ У ВАШІНГТОНІ, Д.К.

Загальні збори 78-го Відділу СУА ім. О. Степанів відбулися 10 березня 1991 року. Головою зборів була Марта Богачевська-Хом'як, секретарками Христина Пацлавська і Лідія Яросевич.

Вибрано управу на 1991-1992 рр. в такому складі: Мотря Слоневська — голова, Уляна Сось — заступ-

ниця голови, — Дарія Мелех — протоколярна секретарка, Христя Шипилява — кореспонденційна секретарка, Поля Книш — скарбничка.

Референтки: Христина Кузьмович — культурно-освітня, Марта Базарко — виховна, Квітка Пашин — зв'язків, Тамара Вітковицька і Христя Громоцька — суспільної опіки, Оксана Лев — організаційна, Лідія Яросевич — пресова, Ксеня Кузьмич — імпредова.

Контрольна комісія: Марта Терлецька — голова, Христя Пацлавська і Тереса Царик — членки.

Номінаційна комісія: Теодозія Кічоровська — голова, Леся Бігун та Ірена Ставнича — членки.

Вільні членки управи: Ярослава Оришкевич, Богданна Гелета, Христина Воевідка.

Христина Пацлавська,
Лідія Яросевич,
секретарки зборів

100-ИЙ ВІДДІЛ В КАРТЕРЕТІ, НЬЮ-ДЖЕРЗІ

Відбулися річні загальні збори 100-го Відділу СУА в Картереті, Нью-Джерзі.

Вибрано управу на 1991 рік в такому складі: голова — Катя Кутиця, заступниця голови — Розалія Теребецька, секретарка — Марія Васічко, скарбничка — Оля Кузисин.

Референтки: організаційна — Юлія Дитиняк, суспільної опіки — Анна Шевчук, Іванна Рачинська, Стефанія Янів, пресова — Галя Каськів, господарські — Катерина Брус, Іванна Сенюк, Ярослава Ткачик.

Контрольна комісія: голова — Галя Глушко, члени — Ірина Дитиняк, Карен Кашикі-Дипасо.

Катя Куцина,
голова Відділу

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокое число 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

**Statement of Ownership,
Management and
Circulation**
(Required by 39 U.S.C. 3685)

1A. Title of Publication OUR LIFE	1B. PUBLICATION NO.						2. Date of Filing
	4	1	4		6	6	0
3. Frequency of Issue MONTHLY EZC AUGUST	3A. No. of Issues Published Annually 11						3B. Annual Subscription Price \$ 20.00

4. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Street, City, County, State and ZIP+4 Code) (Not printers)
UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE of AMERICA INC 108 SECOND AVE NEW YORK N.Y. 10003

5. Complete Mailing Address of the Headquarters of General Business Offices of the Publisher (Not printer)
Ukrainian National Women's League of America Inc. 108 Second Ave. New York N.Y. 10003

6. Full Names and Complete Mailing Address of Publisher, Editor, and Managing Editor (This item **MUST NOT** be blank)
Publisher (Name and Complete Mailing Address)

Ukrainian National Women's League of America Inc. 108 Second Ave. New York, N.Y. 10003
Editor (Name and Complete Mailing Address)

Irena Chaban 108 Second Ave New York N Y 10003
Managing Editor (Name and Complete Mailing Address)

Ukrainian National Women's League of America Inc. 108 Second Ave. New York. N.Y. 10003

7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.) (Item must be completed.)

Full Name	Complete Mailing Address
Non Profit Organization No Stockholders	

8. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages or Other Securities (If there are none, so state)

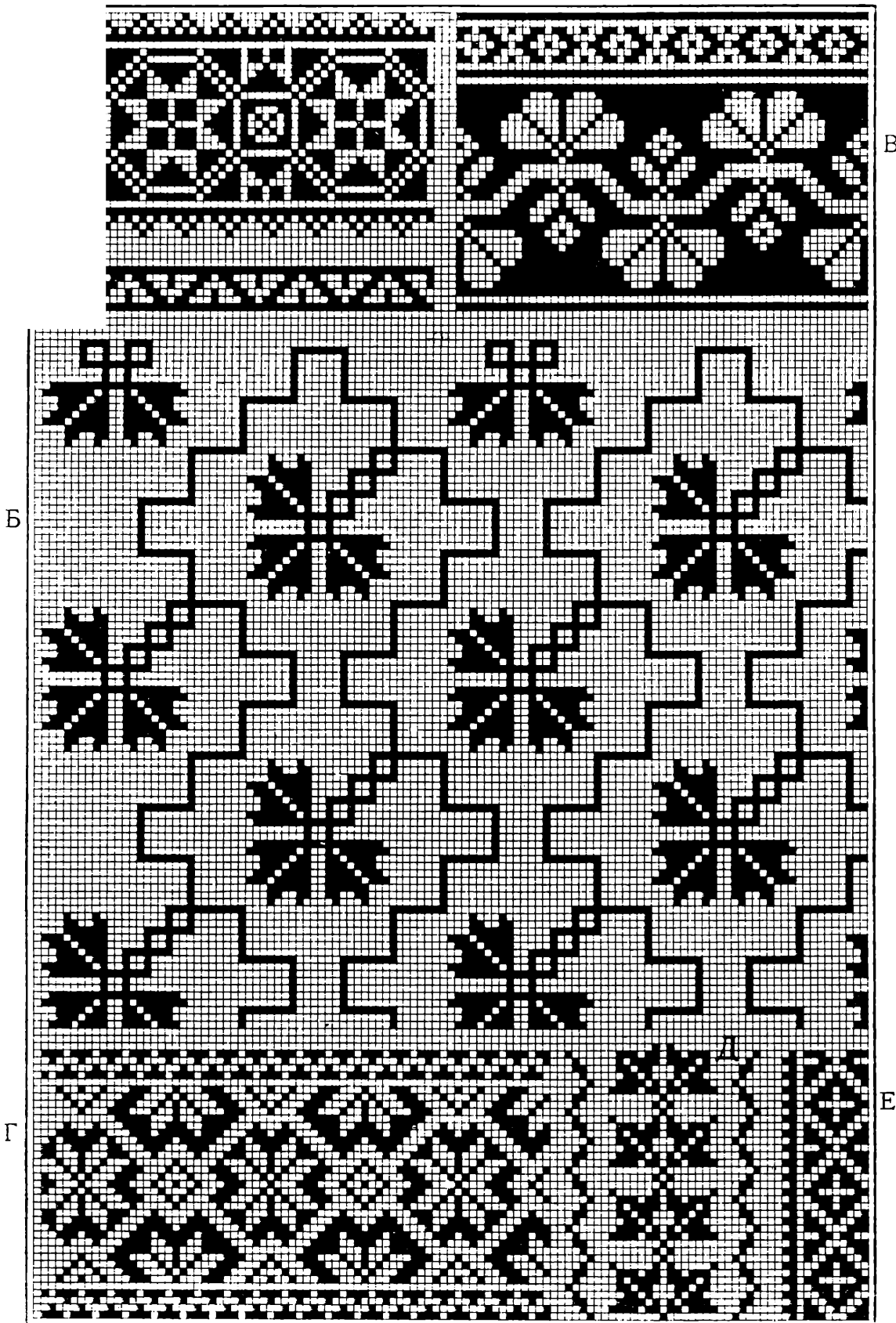
Full Name	Complete Mailing Address

9. For Completion by Nonprofit Organizations Authorized to Mail at Special Rates (DMM Section 424.12 only)
The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes (Check one)

(1) Has Not Changed During Preceding 12 Months
(2) Has Changed During Preceding 12 Months
(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)

10. Extent and Nature of Circulation (See instructions on reverse side)	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	Actual No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
A. Total No. Copies (Net Press Run)	4300	4300
B. Paid and/or Requested Circulation		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	50	50
2. Mail Subscription (Paid and/or requested)	4000	4000
C. Total Paid and/or Requested Circulation (Sum of 10B1 and 10B2)	4050	4050
D. Free Distribution by Mail, Carrier or Other Means (Samples, Complimentary, and Other Free Copies)	110	110
E. Total Distribution (Sum of C and D)	4160	4160
F. Copies Not Distributed		
1. Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing	140	140
2. Return from News Agents	NONE	NONE
G. TOTAL (Sum of E, F1 and 2- should equal net press run shown in A)	4300	4300

11. I certify that the statements made by me above are correct and complete
Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner
Irena Chaban Iusticia Savchak

Взори із збірки "Українські узори" Ольги Косач (Олени Пчілки). Кінець XIX століття. Взори А, Г, Е, Д — волинське Полісся, вишивати чорними, червоними або синіми нитками. Взори Б, В — Полтавщина, вишивати білими або білими із голубим чи золотистим відтінком нитками.
The embroidery designs are from a collection "Ukrainian Uzory" (Ukrainians Designs) by Olha Kosach (Olena Pchilka). The end of the 19th century. Designs А, Г, Е, and Д — volyn'ske Polissia region. Emroider with black, red or blue colored thread. Design Б and В are from the Poltava region. Embroider with white or white, light blue or gold hued thread.